

Gegevensbeschermingsautoriteit

Jaarverslag 2023

INHOUDSTAFEL

Inleiding van de Voorzitster	4
De Autoriteit.....	7
Bevoegdheden GBA	7
Samenstelling GBA	7
Directiecomité.....	7
Kenniscentrum.....	8
Geschillenkamer	8
Het Directiecomité	8
Medewerkers en budget.....	9
Samenwerking.....	9
Nationale samenwerkingsverbanden en presentaties.....	9
Internationale samenwerking	10
In de kijker: Nog meer duidelijkheid over cookies in 2023	14
Taskforce Cookiebanner	14
Thema "cookies" en "cookie checklist"	15
Richtsnoeren over het toepassingsgebied van artikel 5(3) van de e-privacyrichtlijn	15
In de praktijk.....	15
Thema's	16
Thema 1: DPO.....	16
DPODAY - 25 mei 2023.....	16
Beslissingen.....	17
Vorbereiding DPO-event.....	17
Thema 2: Sensibilisering	17
Kinderen en jongeren: www.ikbeslis.be	17
Het grote publiek	19
Thema 3: Kunstmatige intelligentie	19
Activiteiten per directies	20
Het Algemeen Secretariaat	20
Internationale doorgiften.....	21
Gecoördineerde actie 2023 van de EDPB.....	22
Behandeling van gegevensinbreuken.....	22
Verwezenlijkingen in cijfers.....	23
Eerstelijnsdienst	24
Informeren en sensibiliseren	24
Onderzoek van klachten.....	25
Bemiddelen.....	26

Verwezenlijkingen in cijfers.....	26
Kenniscentrum	27
Adviezen.....	28
Algemene aanbevelingen.....	34
Prioriteitenbeheer - standaardadvies	34
Adviestermijnen.....	35
Deelname aan het werk van de EDPB - richtsnoeren voor "anonimisering" en "pseudonimisering".....	37
Verwezenlijkingen in cijfers.....	37
Inspectiedienst.....	38
Wat leren ons tot nu toe de zogenaamde Schengen audits	40
Een nieuwe bevoegdheid ingevolge de klokkenluiderswetgeving	44
(Eerste) ervaringen na het meer inzetten op seponeringen.....	47
Cijfers	48
Geschillenkamer	53
De Geschillenkamer in vogelvlucht.....	53
Online zoekplatform voor zorgbeoefenaars.....	53
Klacht inzake weigering van inzage in klankopnames	55
Klacht betreffende de doorgifte door de FOD Financiën van persoonsgegevens aan de Amerikaanse belastingautoriteiten ter uitvoering van het « FATCA »-akkoord....	56
Recht op gegevenswissing uit een doopregister	57
Schikkingen van de Geschillenkamer, het schikkingsbeleid en de Cookie Checklist	58
Seponering van een aantal oude dossiers	59
Procedureel	60
Verwezenlijkingen in cijfers.....	62
Cijfers van ontvangen/opgestarte dossiers.....	64
Een kwaliteitscontrole werd uitgevoerd op de cijfers, waardoor ze afwijken van de cijfers in eerdere jaarverslagen, aangezien hiervoor een correctie werd uitgevoerd.	64
Informatievragen.....	64
Adviezen.....	64
Aanbevelingen.....	65
Goedkeuringsdossiers	65
Mediëren en klachten behandelen	66
Toezicht op gegevensinbreuken	67
DPO.....	67
Vergelijking 2022-2023.....	68

Inleiding van de Voorzitster

“In 2023 heeft de GBA de coördinatie van haar acties met de Europese tegenhangers in het Europees Comité voor gegevensbescherming geïntensiveerd. Ook lag de nadruk op het implementeren van een gecoördineerde aanpak binnen de verschillende diensten, in afwachting van een nieuwe organieke wet die eind 2023 werd aangenomen en die het mogelijk moet maken om interne prioriteringsprocessen te verfijnen. De komst van nieuwe collega's in het Directiecomité en de indiensttreding van nieuwe medewerkers heeft een nieuwe impuls gegeven aan projecten die mij na aan het hart lagen: onze bewustmakingsinitiatieven in de onderwijssector en de vernieuwing van de IT-infrastructuur van de GBA.”

In 2023 heeft de GBA haar werk voortgezet om de bescherming van ieders privacy in een steeds veranderende digitale omgeving te versterken, met een voltallig Directiecomité sinds 2023.

Ik ben blij dat twee nieuwe collega's zich hebben aangesloten bij ons Directiecomité.

Welkom aan de directeur van het Algemeen Secretariaat, Koen Gorissen, die verantwoordelijk is voor HR, ICT, begroting, overheidsopdrachten, voorafgaande DPIA-adviezen, internationale doorgiften en een eerste sortering van datalekken. Hij staat aan het hoofd van verschillende grote projecten, waaronder de vernieuwing van de IT-infrastructuur van de GBA. Ik wil ook graag de initiatieven verwelkomen en toejuichen van onze **directeur van de Eerstelijnsdienst, Anne-Charlotte Recker**, die verantwoordelijk is voor het sorteren van klachten (ontvankelijkheid) en bemiddeling. Anne-Charlotte en haar team blazen nieuw leven in onze bewustmakingsinitiatieven, vooral in de onderwijs- en jeugdsector. In december 2023 heb ik een groot contract getekend om educatieve [Edubox modules](#) uit te rollen in samenwerking met een grote Belgische televisiezender. Ik hoop dat dit initiatief navolging krijgt in het hele land.

Ik wil ook Inspecteur-generaal Peter Van den Eynde bedanken voor het feit dat hij samen met mij de operationele leiding van deze diensten heeft waargenomen tussen juli 2022 en juli 2023, terwijl onze **voorzitter van de Geschillenkamer, Hielke Hijmans**, het belangrijke werk van ons sanctieorgaan heeft voortgezet. Ondanks deze organisatorische beperking hebben alle diensten van de GBA, waaronder het Kenniscentrum, dat onder mijn leiding staat, in 2023 een groot aantal belangrijke adviezen en beslissingen uitgebracht, die in het verslag zijn opgenomen.

Onze voorzitter van de Geschillenkamer is bijzonder trots op de beslissingen die in 2023 zijn genomen: *“Ik ben erg tevreden dat de Geschillenkamer belangrijke en strategische beslissingen heeft genomen in 2023. Zoals bijvoorbeeld de FATCA-beslissing over internationale doorgiften en de beslissing betreffende doopregisters over het recht op vergetelheid. U kunt er meer over lezen in dit jaarverslag”*.

Ik vestig ook graag de aandacht op **een opmerkelijke sanctiebeslissing die in samenwerking met onze Europese tegenhangers bij het Europees Comité voor**

gegevensbescherming (EDPB) is genomen en die zal leiden tot betere bescherming van burgers, met name minderjarigen. Europese acties zijn in 2023 in een stroomversnelling geraakt, met tastbare resultaten zoals een bindende beslissing die op 2 augustus 2023 werd genomen tegen [Tiktok](#), en een geldboete van 345 miljoen euro die door de Ierse Gegevensbeschermingsautoriteit aan het platform werd opgelegd. Het ging om een misleidende ontwerptechniek (*deceptive design*) die werd gebruikt ten koste van de bescherming van de privacy en de bescherming van de jongsten onder ons. Het doel was Tiktok te dwingen minderjarigen niet langer aan te moedigen hun persoonlijke gegevens op het openbare gedeelte van de site te publiceren.

Tegelijkertijd, en als preventieve actie, heeft de GBA de regels inzake transparantie van informatie in herinnering gebracht, met inbegrip van de misleidende ontwerptechnieken "deceptive design" die moeten worden verboden, waarbij een verband wordt gelegd tussen de richtlijnen van de EDPB op dit gebied en de controleacties van de GBA.

Zoals dit voorbeeld illustreert, is het belangrijk dat we naast deze noodzakelijke controleacties - voor zover mogelijk - een goed evenwicht bevorderen tussen onze handhavings- en preventieacties. Wij zijn er in ons beheersplan voor 2023 met 3 leden aan begonnen en hebben de verwezenlijking van deze ideale visie met 5 leden voortgezet. De basis is al gelegd met bijvoorbeeld de publicatie eind 2023 van een checklist over "cookies en andere trackingtechnieken" als aanvulling op de beslissingen die op dit gebied zijn genomen, en onze gecoördineerde verduidelijkingen over verkiezingsreclame eind 2023, begin 2024.

Na de eerste jaren van de tenuitvoerlegging van de AVG, die gekenmerkt werden door een natuurlijke nadruk op de nieuwe sanctietaken van de GBA, waren de nieuwe transversale ambities van het Directiecomité van de GBA, met drie leden sinds juli 2022, en vijf leden in 2023:

- **terugkerende kwesties op het gebied van klachten identificeren en snel prioriteren**, zodat de diensten die verantwoordelijk zijn voor preventieve acties hierop kunnen anticiperen en mensen tijdig aan de regels kunnen herinneren; burgers en alle belanghebbenden een gecoördineerd overzicht bieden van de regels die van toepassing zijn op de gebieden die in ons beheersplan voor 2023 als prioritair zijn aangemerkt ("cookies", "verkiezingen");
- na het inzetten van voldoende personele middelen om de kerntaken van de GBA uit te voeren, burgers en belanghebbenden zoveel mogelijk betrekken bij debatten over gegevensbescherming in de fase van een **constructieve dialoog met de GBA in de door de GBA vastgestelde transversale prioriteiten** (voorbereiding in 2023 en organisatie in maart 2024 van een colloquium over "smart cities").
- **aan de Geschillenkamer de zaken voorbehouden die haar aandacht het meest verdienen**: naast het werk dat hier wordt verricht binnen de Geschillenkamer zelf, zou ik de versterking van de rol van de Inspectiedienst en de Eerstelijnsdienst voorafgaand aan elke beslissing over een geschil willen benadrukken.

Dit laatste actiepoint zal hoogstwaarschijnlijk worden vergemakkelijkt dankzij de **aanneming** door het Federale Parlement **eind december 2023** van een nieuwe wet tot wijziging van de wet betreffende de organisatie van de GBA, die al onze aandacht en energie krijgt met het oog op de inwerkingtreding ervan op 1 juni 2024. De bedoeling is vooral om de GBA de mogelijkheid te bieden nog effectievere en beter gecoördineerde manieren van organisatie te vinden. Een belangrijk instrument in dit verband is het nieuwe [Reglement van Interne Orde van de GBA](#) dat begin juni 2024 werd gepubliceerd.

■ 2023: versterking van de personele middelen van de GBA

Wat de **personele middelen** betreft, was 2023 het jaar waarin de GBA het **nieuwe personeel** kon aannemen dat **eind 2022 door de Kamer werd toegekend** om de GBA beter in staat te stellen haar kerntaken te vervullen: toezicht houden, maar ook burgers, verwerkingsverantwoordelijken en overheidsinstanties ondersteunen bij het implementeren van de regels voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens.

Deze uitbreiding van het kader was welkom en werd lang verwacht, gezien de toename van het aantal klachten, en wetgevingsadviezen te behandelen door het **Kenniscentrum** in 2023: een stijging van het aantal klachten met 15% ten opzichte van het voorgaande jaar en een explosie van het aantal aanvragen voor wetgevingsadviezen aan het einde van de zittingsperiode (+ 89% d.w.z. bijna 611 ten opzichte van 250/300 adviezen die in 2022-2023 bij het Kenniscentrum werden ingediend).

Deze nieuwe werknemers, die eind 2023 zijn aangeworven, zullen de GBA beter in staat stellen om haar kerntaken in 2024 te vervullen: toezicht houden, maar ook burgers, verwerkingsverantwoordelijken en overheidsinstanties ondersteunen bij het implementeren van de regels voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens, in een steeds complexere context, met de ontwikkeling van kwesties in verband met kunstmatige intelligentie en een nieuw Europees wettelijk kader voor de digitale ruimte in aanvulling op de AVG.

Eind 2023 kon de GBA weer gebruikmaken van een kaderuitbreiding om met name (i) het hoofd te bieden aan de toename van binnenkomende dossiers en de nieuwe taken van de GBA uit te voeren, zoals de verwerking van integriteitsmeldingen door de Inspectiedienst en de Geschillenkamer, en ten slotte (ii) haar prioritaire thema's voor te zetten (bijv. "smart cities", "DPO") en (iii) te voldoen aan en zoveel mogelijk te anticiperen op de coördinatiebehoeften tussen de GBA en de verschillende autoriteiten die belast zijn met de uitvoering van de nieuwe Europese regels die het digitale universum reguleren, waaronder kunstmatige intelligentie. De GBA werkt ook samen met de EDPB om de impact van deze wetgeving en haar interactie met de AVG te beoordelen.

Ik wil alle medewerkers van de GBA bedanken voor hun grote motivatie en toewijding, die een onmisbare ondersteuning zijn geweest voor mijn werk en dat van het Directiecomité. Samen hebben we alle obstakels overwonnen om onze organisatie te laten groeien en de best mogelijke diensten voor de burger te leveren aan al onze belanghebbenden.

Dit jaarverslag stelt dus, in de woorden van hun respectieve directeurs, de verwezenlijkingen voor van elk van de directies en van het Directiecomité, dat 3 leden telde sinds juli 2022 en 5 telt sinds juli 2023.

Cédrine Morlière

Voorzitster en directeur van het Kenniscentrum

Namens het Directiecomité

De Autoriteit

De Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) is het onafhankelijke toezichtsorgaan op het vlak van de verwerking van persoonsgegevens, en werd opgericht door de wet van 3 december 2017 (hierna: “WOG”). Zij beschikt over een veel ruimer arsenaal aan mogelijkheden om op te treden dan haar voorganger, de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (de “Privacycommissie”). De GBA is een federale instelling met rechtspersoonlijkheid, ingesteld bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Bevoegdheden GBA

De algemene opdracht van de GBA wordt door art. 4 WOG bepaald als “het toezicht op de naleving van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de verwerking van persoonsgegevens”.

De GBA is dus in beginsel niet alleen bevoegd voor toezicht op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: “AVG”), of de algemene wetgeving inzake gegevensbescherming (zoals bijvoorbeeld de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, hierna: “WVG”), maar kan eveneens toezicht uitoefenen over de naleving van andere, meer specifieke wet- of regelgeving zoals bijvoorbeeld de camerawetgeving.

Het toezicht van de GBA heeft evenwel geen betrekking op de verwerkingen door de hoven en rechtbanken alsook door het openbaar ministerie bij de uitoefening van hun gerechtelijke taken. De GBA is ook niet bevoegd voor het toezicht op de verwerkingen van persoonsgegevens door politiediensten.

De GBA is bevoegd ten opzichte van actoren en instanties uit de publieke en private sector, en heeft de mogelijkheid om zelfstandig administratieve sancties op te leggen.

Samenstelling GBA

Luidens artikel 7 WOG is de GBA samengesteld uit een Directiecomité, een Algemeen Secretariaat, een Eerstelijnsdienst, een Kenniscentrum, een Inspectiedienst, en een Geschillenkamer. Zowel de Geschillenkamer als het Kenniscentrum bestaan ook uit zes externe leden, die vanuit hun expertise bijdragen aan de werkzaamheden en beraadslagingen van die organen.

Het Directiecomité van de GBA is sinds 26 juni 2023 opnieuw voltallig met de benoeming van Anne-Charlotte Recker, directrice van de Eerstelijnsdienst en Koen Gorissen, directeur van het Algemeen Secretariaat.

In 2023 was de samenstelling van de GBA als volgt:

Directiecomité

■ **Cédrine Morlière**

Voorzitster en Directrice van het Kenniscentrum

■ **Peter Van den Eynde**

Inspecteur-generaal van de Inspectiedienst

■ **Hielke Hijmans**

Voorzitter van de Geschillenkamer

■ **Anne-Charlotte Recker** (sinds 26 juni 2023)

Directrice van de Eerstelijnsdienst

■ **Koen Gorissen** (sinds 26 juni 2023)

Directeur van Het Algemeen Secretariaat

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum is samengesteld uit zes leden en de Directrice van het Kenniscentrum, Cédrine Morlière.

■ Yves-Alexandre de Montjoye

■ Bart Preneel

■ Gert Vermeulen

■ Nathalie Ragheno

■ Griet Verhenneman

■ Juline Deschuyteneer (sinds 06/07/2023)

Geschillenkamer

De Geschillenkamer is samengesteld uit zes leden en de Voorzitter van de Geschillenkamer, Hielke Hijmans.

■ Yves Pouillet

■ Romain Robert

■ Dirk Van der Kelen

■ Jelle Stassijns

■ Christophe Boeraeve

■ Frank De Smet

Het Directiecomité

De bevoegdheden en activiteiten van het Directiecomité zijn opgenomen in artikel 9 WOG en omvatten naast de goedkeuring van de jaarrekeningen onder meer ook de beslissing over de jaarlijkse begroting, de interne organisatie en samenstelling, en de jaarlijkse beheersplannen van de GBA.

Het Directiecomité heeft eveneens een belangrijke operationele verantwoordelijkheid op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de burgers, omdat het overeenkomstig artikel 63, 1° WOG kan beslissen de Inspectiedienst te vatten wanneer het ernstige aanwijzingen vaststelt van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een inbreuk op de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens. In 2023 werd door het Directiecomité 3 maal gebruikgemaakt van deze bevoegdheid. De manier waarop het Directiecomité aanwijzingen van het bestaan van een inbreuk als bedoeld in artikel 63, § 1, 1° van de WOG vaststelt en behandelt, werd herzien door het in 2022 nieuw samengesteld Directiecomité en zal ingrijpend worden gewijzigd na de inwerkingtreding van de nieuwe WOG.

In 2023 kwam het Directiecomité 29 keer in vergadering bijeen.

Medewerkers en budget

Eind 2023 waren er 68 medewerkers in dienst van de GBA, tegenover 66 aan het einde van het jaar voordien, een stijging met 2,9 %.

Om haar werking te financieren, kon de GBA in 2023 beschikken over 13.274.000 EUR aan werkingskredieten (tegenover 9.993.740,56 EUR in 2022, een stijging met 32,82 %). De werkingskredieten werden hoofdzakelijk gefinancierd door de eigenlijke dotatie van 13.274.000 EUR en de overgedragen boni van vorige jaren.

Samenwerking

Nationale samenwerkingsverbanden en presentaties

De GBA deelt kennis en informatie met tal van overheidsactoren wiens bevoegdheden raakvlakken hebben met gegevensbescherming. De volgende voorbeelden illustreren dit:

- De GBA gaf in 2023 opnieuw input aan de FOD Justitie voor de beantwoording van tal van parlementaire vragen in verband met gegevensbescherming.
- De GBA verleende aan de Staatssecretaris en aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers uitgebreide input in het kader van de bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit.
- De GBA werkt op federaal niveau regelmatig samen met een aantal "sectorspecifieke" toezichthouders, met name met het Controleorgaan voor Politie Informatie, het Comité I en het Comité P. Het [samenwerkingsprotocol](#) dat zij onderling afsloten fungeert hierbij als leidraad.
- De GBA sloot een samenwerkingsprotocol af met de Federale Ombudsman betreffende de nieuwe regeling inzake klokkenluiders.
- De GBA en het CCB organiseerden een gedachtewisseling rond diverse thema's die aan hun beider bevoegdheidsdomeinen raken. Zo werd onder meer aandacht besteed aan toekomstige wetgeving inzake informatieveiligheid (bv. NIS2) en werden mogelijke samenwerkingsopportuniteiten geïdentificeerd.

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers - Commissie Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda – 20 september 2023

De GBA, vertegenwoordigd door haar voorzitter, Cédrine Morlière, en de directeur van haar secretariaat-generaal, Koen Gorissen, trad op voor de Commissie Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda van het Huis van volksvertegenwoordigers over de "ethische en maatschappelijke aspecten van artificiële intelligentie".

Via haar Kenniscentrum en haar Geschillenkamer is de GBA gevraagd, of zal ze binnenkort worden gevraagd, om adviezen en beslissingen uit te brengen in zaken in verband met AI die momenteel worden onderzocht.

Internationale samenwerking

De GBA heeft veel formele en informele contacten met andere gegevensbeschermingsautoriteiten. Hierdoor kan zij goede praktijken uitwisselen en haar interne procedures verbeteren, expertise uitwisselen, kwesties of geschillen van internationale omvang oplossen en ervoor zorgen dat de regels op coherente en uniforme wijze worden toegepast, waardoor het [Strategisch Plan 2020-2025](#) wordt uitgevoerd.

Het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB)

Het GBA heeft actief bijgedragen aan de werkzaamheden van de EDPB door deel te nemen aan de volgende subgroepen van deskundigen en taskforces:

- Compliance, e-Government and Health (ad hoc)
- Cooperation
- Enforcement
- International Transfers
- Key Provisions (ad hoc)
- IT Users
- Strategic Advisory
- Technology
- 101 Complaints Taskforce
- Cookie Banner Taskforce
- Fining Taskforce
- Taskforce to exchange views on the international agenda on data protection
- Task Force on the interplay between Data Protection, Competition and Consumer protection
- Coordinated Enforcement Framework
- Support Pool of Experts

Medewerkers van de GBA hebben ook als (co-)rapporteurs aan de anonimiseringsrichtlijnen gewerkt. De GBA geeft regelmatig commentaar op ontwerpen van andere toezichthoudende autoriteiten.

De GBA droeg actief bij aan de geschillenbeslechting op EDPB-niveau, die steeds meer aan belang wint. Ter illustratie kan verwezen worden naar de bindende besluiten ten aanzien van [TikTok](#) (o.a. omtrent *deceptive design* met betrekking tot kinderen) en Meta (boete in het kader van [internationale doorgiften](#) en [dringend dwingend besluit](#) omtrent *behavioural advertising*).

De leden van het Directiecomité en medewerkers van de GBA hebben 15 plenaire vergaderingen van de EDPB bijgewoond.

Jaarlijkse conferentie van the Association of European Data Protection Judges 2023 – 6 en 7 februari 2023

De GBA, vertegenwoordigd door haar voorzitter, Cédrine Morlière, heeft deelgenomen aan de conferentie op 6 en 7 februari 2023 die werd georganiseerd door de Europese vereniging van rechters voor gegevensbescherming. Cédrine Morlière lichtte het standpunt van de GBA toe over de uitvoering van de AVG in Europa.

Spring Conference – 10 tot 12 mei 2023

Van 10 tot 12 mei 2023 namen vertegenwoordigers van de GBA deel aan de 31e lenteconferentie van de Europese gegevensbeschermingsautoriteiten ("Spring Conference"), die dit jaar door de Hongaarse autoriteit in Boedapest werd georganiseerd.

Dit evenement was een kans voor de GBA om haar kennis te delen, te leren, haar Europese tegenhangers te ontmoeten en beste praktijken met hen uit te wisselen.

Een breed scala aan onderwerpen kwam aan bod, waaronder: de sociale impact van nieuwe technologieën, samenwerking tussen Europese autoriteiten en autoriteiten buiten de EER, de relatie tussen DPO's en nationale gegevensbeschermingsautoriteiten.

De voorzitter van de Geschillenkamer van de GBA, Hielke Hijmans, had ook de gelegenheid om een opmerkelijke presentatie te geven over de rol en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) op het gebied van gegevensbescherming.

Meer informatie over de deelnemers en het programma van de conferentie is nog steeds beschikbaar op de [website van het evenement](#).

Union Internationale des Avocats in Luxemburg - 13 oktober 2023

De GBA, vertegenwoordigd door haar voorzitter, Cédrine Morlière, heeft deelgenomen aan de conferentie die in oktober 2023 door de Union Internationale des Avocats in Luxemburg werd georganiseerd. Cédrine Morlière sprak er over de harmonisatie van niet-contentieuze beslissingen van gegevensbeschermingsautoriteiten, met bijzondere aandacht voor de impact van technologieën zoals artificiële intelligentie.

De Global Privacy Assembly (GPA) – 15 tot 20 oktober 2023

Van 15 tot en met 20 oktober 2023 vond in Hamilton (Bermuda) de jaarlijkse bijeenkomst van de Global Privacy Assembly (GPA) plaats. De GPA is de wereldwijde organisatie van privacy-toezichthouders. De GBA werd tijdens de bijeenkomst vertegenwoordigd door de Voorzitter van de Geschillenkamer.

De bijeenkomst gaf veel aandacht aan de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie, en het al dan niet disruptieve karakter daarvan op burgers en samenlevingen, met name gerelateerd aan privacy. Een centraal punt van discussie betrof de toepasselijkheid van de principes van privacy en gegevensbescherming op toepassingen van kunstmatige intelligentie. Te denken valt in het bijzonder aan beginselen zoals dataminimisatie en doelbinding.

Een tweede belangrijke thema was de bescherming van de privacy van kinderen en minderjarigen, waarbij ook werd gesproken over betrouwbare en privacy-vriendelijke instrumenten voor leeftijdsverificatie.

Als gebruikelijk bevatte de bijeenkomst een open gedeelte, en was er een besloten gedeelte, alleen voor toezichthouders. Door de verwerkingsverantwoordelijken werd onder meer gesproken over de strategische visie van de GBA zowel op het gebied van beïnvloeding van overheden en organisaties, als met betrekking tot het opbouwen van capaciteit ("capacity building") voor internationale handhaving.

Er werden resoluties aangenomen over onder andere AI in een arbeidscontext, generatieve AI, en gezondheidsdata en dan met name het delen van deze data in het algemeen belang. De GPA nam ook een resolutie aan die het vaststellen van mondiale standaarden voor gegevensbescherming moet bevorderen.

De Voorzitter van de Geschillenkamer nam deel aan een panel met collega-autoriteiten uit Noorwegen, Mexico en Zuid-Afrika over de bescherming van publiek beschikbare persoonsgegevens.

In de wandelgangen werd veel gesproken over het gebruik van derde partij-cookies en de toekomst daarvan, alsook over betaalmodellen voor internet.

De volgende bijeenkomst vindt in Jersey plaats in oktober 2024.

Meer informatie is te vinden op [de website van deze conferentie](#).

Naast de bijeenkomst in Hamilton heeft de GBA ook actief deelgenomen aan enkele werkgroepen van de GPA, die regelmatig online bijeenkomen. Twee werkgroepen kunnen met name worden genoemd: de International Enforcement Working Group, waar uitwisselingen plaatsvinden over de handhaving ten opzichte van vaak mondiaal opererende bedrijven, en de Digital Citizen and Consumer Working Group, die zich bezighoudt met de verhouding tussen privacy-toezicht en andere vormen van toezicht, bijvoorbeeld op het gebied van de mededinging.

Conferentie rond certificering in Luxemburg – 22 tot 24 november 2023

Van 22 tot 24 november 2023 namen vertegenwoordigers van de GBA deel aan de workshop over certificering ("certification workshop") die door de Luxemburgse autoriteit in Luxemburg werd georganiseerd.

De workshop was een gelegenheid voor verrijkende uitwisselingen met vertegenwoordigers van andere Europese gegevensbeschermingsautoriteiten en deelnemers die gespecialiseerd zijn in AVG-certificering, over de ontwikkeling van, en de uitdagingen en mogelijkheden voor AVG-certificeringsmechanismen in de toekomst.

Op de eerste dag lichtten een aantal deskundigen de voordelen, uitdagingen en moeilijkheden toe, evenals het belang en de verwachtingen van de markt met betrekking tot het AVG-certificeringsmechanisme. Onze Luxemburgse collega's gaven ook een presentatie over de werking van de Luxemburgse autoriteit met betrekking tot AVG-certificering.

Op de tweede dag zetten onze collega's van de Italiaanse autoriteit het verschil uiteen tussen het certificeringsmechanisme als instrument voor naleving van de AVG (artikel 42 van de AVG) en als instrument voor doorgiften (artikel 46 van de AVG). Op deze tweede dag werd in discussie- en reflectiegroepen ("working groups") ook de problematiek op het gebied van het AVG-certificeringsmechanisme besproken.

De derde dag werd ook besteed aan discussies en reflecties over kwesties met betrekking tot het AVG-certificeringsmechanisme.

Meer informatie over het programma is te vinden op de [website van de Luxemburgse autoriteit](#).

European Case Handling Workshop - 22 november 2023

Medewerkers van verschillende diensten van de GBA hebben deelgenomen aan de European Case Handling Workshop in Bern, Zwitserland. Op de conferentie waren 37 verschillende *data protection authorities* aanwezig. In deze conferentie lag de focus op de praktische behandeling van klachten. Zo werd onder meer van gedachten gewisseld rond het behandelen van *cross-border* klachten en werd onderzocht op welke manier men als *data protection authority* dient om te gaan met manifest ongegrond of buitensporige klachten. Eveneens werden workshops georganiseerd rond het managen en behandelen van notificaties van gegevensinbreuken. Daarnaast werd stilgestaan bij het praktisch toepassen van de guidelines rond *deceptive designs*. Ook andere technologische en juridische ontwikkelingen kwamen aan bod, zoals gezichtsherkenningstechnologie en de [US Cloud Act](#).

L'Association francophone des autorités de protection des données personnelles (AFAPDP)

De GBA heeft deelgenomen aan de activiteiten van de AFAPDP gedurende het hele jaar 2023.

Andere evenementen en conferenties

Naast de hierna genoemde lezingen heeft de GBA deelgenomen aan een aantal andere conferenties, evenementen en trainingen om van gedachten te wisselen over gegevensbescherming, zoals, maar niet beperkt tot: het [Privacy symposium](#), de "Dag van de Wijkagent" (over het thema cameratoezicht) en het online festival Barak@TIC digitale onderwijsinnovaties (in het kader van "Ik beslis").

In de kijker: Nog meer duidelijkheid over cookies in 2023

Heb je wel eens het gevoel dat je telefoon je afluistert? Dagelijks laten we 'sporen' achter die, wanneer ze worden samengevoegd, soms een heel precies beeld kunnen geven van onze interesses waardoor we de indruk krijgen dat we in de gaten worden gehouden.

Onder deze sporen zijn er de cookies, een soort "minibestanden" die op een apparaat kunnen worden geplaatst dat met het internet is verbonden.

Als reactie op de groeiende publieke bezorgdheid hierover en de wens van verwerkingsverantwoordelijken om ondersteuning te krijgen bij het naleven van de cookieregels, kondigde de GBA aan dat cookies (en andere trackers) [een tanversale prioriteit zouden worden voor 2023](#).

In 2023 ging de GBA daarom aan de slag met het creëren van hulpmiddelen om het bewustzijn over het gebruik van cookies te vergroten en hielp zij via de EDPB om de standpunten hierover op Europees niveau te harmoniseren.

Taskforce Cookiebanner

De EDPB publiceerde een rapport over de werkzaamheden van zijn "Cookie Banner Taskforce" betreffende cookiebanners. Dit rapport is het resultaat van een samenwerking tussen verschillende Europese gegevensbeschermingsautoriteiten die werd opgezet om de klachten over cookiebanners die de organisatie NOYB had ontvangen, te behandelen.

Het rapport, [dat in zijn geheel beschikbaar is op de website van de EDPB](#), gaat in op zaken als vooraf aangevinkte vakjes, misleidend ontwerp en het ontbreken van een "alles weigeren"-knop op hetzelfde niveau als de "alles accepteren"-knop.

De GBA greep deze gelegenheid aan om een visual te publiceren en te verspreiden, waarmee de verschillende doelgroepen in één oogopslag de beste praktijk bij cookiebannerknoppen kunnen begrijpen.

Ook publiceerde ze voor een bredere verspreiding onder het Belgische publiek een [samenvatting van dit rapport](#).

Thema "cookies" en "cookie checklist"

Om het voor de verwerkingsverantwoordelijken gemakkelijker te maken zich in regel te stellen met cookies of andere trackers, [publiceerde de GBA in oktober 2023 een overzichtelijk hulpmiddel](#) waarin stapsgewijs de "do's en don'ts" bij cookies en andere soortgelijke traceringsmechanismen worden overlopen, namelijk de "[Cookie Checklist](#)".

Zij wijst erop dat alleen strikt noodzakelijke cookies zijn vrijgesteld van toestemming en dat alle andere categorieën van cookies alleen mogen worden geplaatst en gelezen als de gebruiker er vooraf op een vrije, specifieke, geïnformeerde, ondubbelzinnige en actieve manier toestemming voor heeft gegeven.

De GBA actualiseerde ook haar thema over cookies op haar website, zowel in het luik "[Burger](#)" als in het luik "[Professioneel](#)".

Deze tekst is het resultaat van de samenwerking tussen alle afdelingen van de GBA, zodat de verschillende expertisegebieden werden uitgekristalliseerd en waarbij rekening werd gehouden met de vele facetten van de naleving op het gebied van cookies en trackers.

Richtsnoeren over het toepassingsgebied van artikel 5(3) van de e-privacyrichtlijn

De EDPB [publiceerde richtsnoeren over het toepassingsgebied van artikel 5\(3\) van de e-privacyrichtlijn](#). Hiermee kunnen de verwerkingsverantwoordelijken beter begrijpen welke technieken voor het traceren van internetgebruikers onder deze richtlijn vallen. Zij brengen meer duidelijkheid over cookies en andere trackers, dragen bij aan een betere bescherming voor gebruikers van internetdiensten en bieden meer rechtszekerheid voor verwerkingsverantwoordelijken.

In de praktijk

Naast dit bewustmakings- en ondersteuningswerk dat voortvloeit uit een samenwerking binnen de GBA (tussen afdelingen) of extern (met andere Europese Gegevensbeschermingsautoriteiten), paste de GBA in 2023 ook de regels inzake cookies en andere trackers in de praktijk toe, met name in haar taken op het gebied van nalevingscontrole van verwerkingsverantwoordelijken (zie hoofdstuk "Schikkingen van de Geschillenkamer - Schikkingsbeleid en de "Cookie Checklist"), maar ook door de cookiebanner op haar eigen websites bij te werken.

Thema's

Thema 1: DPO

In zijn rol als adviseur op vlak van gegevensbescherming binnen organisaties is de DPO in zekere zin een behoeder van de persoonsgegevens van de burgers op het terrein. Die rol is dus van essentieel belang om te leiden naar een samenleving waarin privacy een realiteit is voor iedereen.

De DPO is ook een bondgenoot van de GBA. Het is voor de GBA dus van het aller grootste belang om de DPO te steunen in diens missie, namelijk door hem praktische instrumenten ter beschikking te stellen.

In 2023 startte de GBA een dialoog met belanghebbenden in het veld om haar prioriteit "Data Protection Officers" uit te voeren, om hun behoeften vast te stellen en concrete oplossingen voor te stellen. Tijdens een bijeenkomst tussen de voorzitter en de DPO-beroepsverenigingen werd bijvoorbeeld de behoefte aan gemeenschappelijke vaardigheden vastgesteld. Dit leidde in 2024 tot een [wetsaanbeveling](#) van het Kenniscentrum die de wetgever aanmoedigde om te voorzien in een certificeringsmechanisme voor DPO-opleidingen naar het voorbeeld van de Franse wetgeving.

Tegelijkertijd blijven de Inspectiedienst en de Geschillenkamer hun bevragingen voortzetten ter bevordering van de onafhankelijkheid van de DPO en de noodzakelijke toewijzing van middelen, waaronder de tijd die de DPO kan besteden aan gegevensbeschermingskwesties en opleidingsvereisten.

DPODAY - 25 mei 2023

25 mei 2023, de 5e verjaardag van de AVG, was een gelegenheid voor de GBA om hulde te brengen aan de data protection officers van het land op de DPODay, georganiseerd door de beroepsverenigingen DPO PRO, DP Institute en Isaca. De voorzitter van de GBA, Cédrine Morlière, hield een uiteenzetting over kwesties zoals de officiële erkenning van DPO-trainingen en de officiële erkenning van een register van DPO's die bij de GBA zijn geregistreerd. Deze laatste opmerking was voor het Kenniscentrum aanleiding om in 2024 een [wetgevingsaanbeveling](#) uit te brengen waarin de wetgever werd aangemoedigd om te voorzien in un een certificeringsmechanisme voor DPO-opleidingen naar het voorbeeld van de Franse wetgeving ([Advies 41/2024 van 26 april 2024](#)).

De Autoriteit is van mening dat de federale wetgever een passend wettelijk kader moet overwegen om de invoering van gecertificeerde opleidingen op het gebied van gegevensbescherming mogelijk te maken voor het ontvangen en behandelen van integriteitsinbreuken, naar het voorbeeld van de wetgeving in Frankrijk, behoudens eventuele beperkingen in verband met het specifieke Belgische wettelijke kader inzake certificering. De Autoriteit maakt van dit jaarverslag gebruik om deze aanbeveling onder de aandacht te brengen en zo de basis te leggen voor een debat over dit onderwerp.

Parallel bleef de Inspectiedienst zijn bevragingen voortzetten ter bevordering van de onafhankelijkheid van de DPO en de noodzakelijke toewijzing van middelen, waaronder de tijd die de DPO kan besteden aan gegevensbeschermingskwesties en

opleidingsvereisten. Ook de Geschillenkamer bracht over dit thema meerdere beslissingen uit.

Beslissingen

Aangezien de Gegevensbeschermingsautoriteit DPO's als een van haar prioriteiten voor 2023 heeft geïdentificeerd, worden hieronder de beslissingen van de Geschillenkamer vermeld die hierop zijn ingegaan.

[Beslissing ten gronde 110/2023](#)

De Geschillenkamer ging in deze beslissing dieper in op de verplichting tot het aanstellen van een DPO overeenkomstig artikel 37.1.a) AVG. Deze bepaling vereist dat een overheidsinstantie of overheidsorgaan verplicht is tot het aanstellen van een DPO. Ook werd nagegaan of de taken van de functionaris afdoende konden worden uitgeoefend. In casu bleek de DPO over te weinig middelen te beschikken om de verwerkingsverantwoordelijke te adviseren om de nodige gegevensbeschermingsrechtelijke waarborgen te nemen die dienden voorzien te worden om betrokkenen in hun rechten bij te staan en te sterken enerzijds, en inbreuken op gegevensbeschermingsgerelateerde wetgeving te vermijden anderzijds. Er waren te weinig uren voorzien op een jaarbasis om van een structurele samenwerking te kunnen spreken tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de DPO.

[Beslissing tot sepot 116/2023](#)

De klacht betreft een vermeend belangenconflict in hoofde van de DPO van een verzekeringsmaatschappij. Hierin benadrukt de Gegevensbeschermingsautoriteit dat er geen vaste lijst van functies die onverenigbaar zijn met de rol van DPO bestaat en er steeds situatie per situatie moet worden onderzocht.

Vorbereiding DPO-event

Zowel in haar [strategisch plan 2020-2025](#) als in haar [prioriteiten voor 2023](#), is de GBA blijven herhalen dat de DPO een belangrijke rol is. Eind 2023 zijn de voorbereidingen van start gegaan voor de DPO-infosessie die in februari 2024 heeft plaatsgevonden.

Thema 2: Sensibilisering

In 2023 heeft de Autoriteit nog ingezet op bewustmakingsacties ten aanzien van haar publiek.

Kinderen en jongeren: www.ikbeslis.be

In 2023 nemen technologische ontwikkelingen met en voor de verwerking van persoonsgegevens een belangrijke plaats in, ook in de leefwereld van kinderen en jongeren.

'ik beslis' is dan ook gefundeerd op het idee dat de bescherming van de privacy van onze kinderen en jongeren pas dan kan slagen op voorwaarde dat zij zich bewust zijn van dit belang.

Daarom zijn alle activiteiten van 'ik beslis' erop gericht jongeren te tonen hoe ze zich een privacy-vriendelijke attitude eigen kunnen maken.

Het centrale informatieproduct van 'ik beslis' is haar website www.ikbeslis.be. Deze website bevat informatie rond de bescherming van persoonsgegevens op maat van verschillende doelgroepen: jongeren, ouders en leerkrachten. Samen met Gustave de Egel, ontdekken jongeren er hoe ze hun hun persoonsgegevens beter kunnen beschermen. De manier waarop "ik beslis" de voorbije jaren is vormgegeven, heeft voor een enorme impact gezorgd bij deze doelgroep. Dankzij dit 'Ik beslis'-initiatief heeft de GBA een aantal prijzen gewonnen. Verder heeft "ik beslis" langs Vlaamse zijde ook het "watwat"- label verkregen, een erkenning dat gegeven wordt aan informatieprojecten met informatie op maat van de leefwereld van jongeren en gebracht in een voor hen toegankelijke en begrijpbare vorm.

Hoewel het informeren van jongeren over gegevensbescherming een belangrijke taak van de GBA is - in die mate zelfs dat ze expliciet is opgenomen in een bij wetgeving bepaald GBA-takenpakket (art. 22 §1 1° WOG en art.57.1 3. b) AVG) - stelt de GBA vast dat het jaar na jaar moeilijker wordt om via ik beslis nieuwe thema's, informatiecampagnes, lesmateriaal, ... te ontwikkelen omwille van het te kort aan werkingsmiddelen. In deze context van een tekort aan middelen, steunt de werking van ik beslis eigenlijk volledig op "vrijwilligers" in de zin dat werkgroep rond ik beslis uit GBA-medewerkers bestaat die taken in verband met ik beslis bovenop hun functionele takenpakket uitvoeren.

Sinds het laatste kwartaal van 2023, naar aanleiding van nieuwe aanwervingen en met de komst van de directrice van de dienst, kon de taak van bewustmaking van jongeren (en het grote publiek) verdergezet worden door de Eerstelijnsdienst van de GBA.

Sinds het laatste kwartaal van 2023, na nieuwe toezeggingen en de komst van de directeur van de dienst, kan de Eerstelijnsdienst van de GBA opnieuw de taak op zich nemen om jongeren bewust te maken.

De website 'Ikbeslis.be' blijft een belangrijk instrument in deze context, naast andere initiatieven die werden gelanceerd toen de Eerstelijnsdienst van de GBA de taak van bewustmaking overnam.

In deze context beantwoordt de Eerstelijnsdienst verzoeken om informatie die via deze tool binnenkomen. Ook wordt nieuwe inhoud voor de website bijgewerkt en ontwikkeld. De dienst verspreidt ook lesmateriaal dat door hen is ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan onderwijsinstellingen. Het doel van het 'Ik beslis'-initiatief is om jongeren en scholieren aan te moedigen het debat over privacy kritisch te benaderen waarmee ze hun eigen mening kunnen vormen over het belang van de bescherming van hun persoonlijke gegevens.

In 2023 ging de Eerstelijnsdienst partnerschappen aan met andere bewustmakingsactoren en in dit kader worden een aantal samenwerkingsprojecten voorbereid.

De dienst startte eveneens bilaterale dialogen op met gegevensbeschermingsautoriteiten in andere Europese landen om beste praktijken uit te wisselen bij de bewustmaking van jongeren.

Ten slotte heeft het "Ik beslis"-team, om meer zichtbaarheid te geven aan het project bij leerkrachten, een workshop georganiseerd op het [Barak@TIC 2023](#) online festival voor digitale onderwijsinnovaties.

Het grote publiek

Als onderdeel van zijn informatie- en bewustmakingsopdracht voert de Eerstelijnsdienst educatief werk uit om juridische en technische informatie te verspreiden voor het grote publiek (met bijzondere aandacht voor jongeren) en voor verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers. De Eerstelijnsdienst zet in het kader van deze opdracht haar inspanningen voort en intentiveert ze, wat overigens een van de prioriteiten is van de dienst.

Dit is gebaseerd op verschillende pijlers :

- **Updaten en ontwikkelen van instrumenten, zoals thematische fiches en FAQ,** op de website van de GBA, om het publiek duidelijke en nauwkeurige informatie te geven over juridisch complexe kwesties. Dit omvat het uitwerken van algemene infofiches over de onderwerpen die het vaakst naar voren komen in verzoeken om informatie van betrokkenen en verwerkingsverantwoordelijken.

- **Bijwerken en ontwikkelen van instrumenten gericht op verwerkingsverantwoordelijken en bepaalde doelgroepen** om hen te voorzien van duidelijke informatie en hen te ondersteunen bij het ontwikkelen en handhaven van hun naleving van de wetgeving inzake gegevensbescherming. Dit omvat het opstellen en bijwerken van infofiches en FAQ's, het aanbieden van referentietools voor DPO's of KMO's en het organiseren van ontmoetingen met doelgroepen. In dit kader heeft de dienst een conferentie voorbereid voor functionarissen voor gegevensbescherming, die begin februari 2024 plaatsvond, evenals AVG-opleidingen, afgestemd op verschillende actoren. De dienst maakte ook een overzicht van de beslissingen (van de Geschillenkamer van de GBA, het Marktenhof en het Hof van Justitie van de Europese Unie) met betrekking tot de rol van functionaris voor gegevensbescherming. Dit repertorium is beschikbaar op de website van de GBA en wordt door de dienst up to date gehouden.

- De Eerstelijnsdienst geeft prioriteit aan het verstrekken van informatie die voor iedereen toegankelijk is via de themapagina's, FAQ's en instrumenten op de website van de GBA, maar beantwoordt ook **vragen van het publiek via verzoeken om informatie**, in redelijke mate en op strategische wijze. In 2023 ontving de dienst 2.686 schriftelijke verzoeken om informatie en 465 mondelinge telefonische verzoeken om informatie. Deze vragen worden gesteld door een zeer divers publiek, van burgers tot bedrijfsjuristen, functionarissen voor gegevensbescherming, academische onderzoekers en politici. In dit kader analyseert de Eerstelijnsdienst regelmatig de onderwerpen die in de informatieverzoeken terugkomen waarna nieuwe themapagina's worden aangemaakt die antwoord geven op vragen waarvoor de website van de GBA nog geen themapagina heeft.

Thema 3: Kunstmatige intelligentie

De GBA, vertegenwoordigd door haar voorzitter, Cédrine Morlière, en de directeur van haar Algemeen Secretariaat, Koen Gorissen, nam op 20 september 2023 als deskundige het woord in de Commissie Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda van de Kamer van Volksvertegenwoordigers over de "ethische en maatschappelijke aspecten van kunstmatige intelligentie".

Na het potentieel van technologieën voor kunstmatige intelligentie te hebben toegejuicht, besprak de GBA de middelen die haar onder de AVG ter beschikking staan om ervoor te zorgen dat deze worden gecontroleerd. Wanneer AI bijvoorbeeld leidt tot geautomatiseerde beslissingen op basis van een algoritme (ontslagen, niet-toekenning van kredieten, belastingcontroles, enz.), kunnen de Gegevensbeschermingsautoriteiten, indien nodig, het gebrek aan transparantie van de beslissing of de modus operandi bestraffen wanneer deze is gebaseerd op onjuiste correlaties, of bevestigingsvooroordelen/discriminaties, enz.

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het verhoogde risico van gegevensverwerking met evoluerende, zelflerende parameters, bekend als "machine learning", dat zwaar is bekritiseerd door het Hof van Justitie van de Europese Unie (PNR-arrest van 21 juni 2022; C-817/19).

De GBA bracht via haar Kenniscentrum al een aantal adviezen uit over wetsvoorstellen met betrekking tot de verwerking van dergelijke gegevens door de overheid, ten behoeve van het toezicht op of de toekenning van uitkeringen, enz.

De GBA beveelt in het algemeen aan om de risico's te beoordelen zodat op basis van het voorstel van Europese verordening inzake artificiële intelligentie kan worden overwogen welke waarborgen het best kunnen worden ingevoerd, naast basisaanbevelingen om de kwaliteit van de gegevens die de algoritmen aansturen te waarborgen, correlatiefouten te vermijden en de impact van de technologie op de rechten en vrijheden van de betrokken personen te beoordelen.

Gezichtsherkenning en zogenaamde content-genererende AI (chatbots) roepen nieuwe vragen op, met name over de rechtsgrondslag voor het verzamelen van brongegevens. De GBA ontving klachten tegen chatbots, die momenteel worden onderzocht.

Activiteiten per directies

Het Algemeen Secretariaat

Het Algemeen Secretariaat heeft een dubbele rol binnen de GBA.

Het voert enerzijds een aantal **horizontale taken** uit, zoals het beheer van de ondersteunende diensten van de GBA (IT, boekhouding, HR, de DPO, onthaal en vertaaldienst), alsook het beheer van de interne en externe communicatie. In 2023 werden met name de volgende acties ondernomen om de activiteiten van de hele GBA te ondersteunen:

- Het personeelsstatuut van de GBA is geactualiseerd;
- Het personeelsbestand - dat begin dit jaar na een beslissing van de Kamer van Volksvertegenwoordigers met 20 FTE's werd uitgebreid - is na de succesvolle afronding van de wervingsprocedures volledig ingevuld.
- Er zijn voorbereidingen getroffen om het documentbeheersysteem te vervangen (Document Management System). Er is met name een behoeftenanalyse uitgevoerd en een speciaal lastenboek opgesteld dat begin 2024 zal worden gepubliceerd via een openbare aanbestedingsprocedure.

Anderzijds heeft het Algemeen Secretariaat ook een aantal **inhoudelijke taken**. Voor 2023 zet het Algemeen Secretariaat graag de volgende belangrijke realisaties in de kijker:

Internationale doorgiften

Een van de verantwoordelijkheden van het Algemeen Secretariaat op het gebied van internationale doorgiften is de goedkeuring van **bindende bedrijfsvoorschriften** of "BCR's" (Binding Corporate Rules). In 2023 werden 4 nieuwe BCR's goedgekeurd en de besluiten worden nu gepubliceerd [op de GBA-website](#). Het AS heeft ook herhaaldelijk steun verleend aan zijn Europese tegenhangers tijdens de fasen van medebeoordeling ("co-review") en BCR-samenwerking waarvoor andere toezichthoudende autoriteiten als leidende autoriteit optraden.

In juni 2023 publiceerde de EDPB, waarvan de GBA lid is, de definitieve versie van [« Recommendations 1/2022 on the Application for Approval and on the elements and principles to be found in Controller Binding Corporate Rules \(Art. 47 GDPR\) »](#). Dit nieuwe document neemt aanvullende vereisten op (met name als gevolg van de "Schrems II"-uitspraak van het HvJ-EU - zie hieronder) en voegt het oude referentiedocument (WP256 rev. 01) samen met het oude aanvraagformulier (WP 264). Het is nu van toepassing op groepen die BCR-C's willen indienen, d.w.z. bindende bedrijfsvoorschriften voor verwerkingsverantwoordelijken. De GBA deelde de betrokken groepen mee dat ze hun BCR-C's tegen 2024 in overeenstemming moesten brengen met de nieuwe aanbevelingen. Elk nieuw BCR-C dat vanaf 1 januari 2024 wordt ingediend, moet hier ook rekening mee houden.

In het algemeen bleef het Algemeen Secretariaat in 2023 actief bijdragen aan de verschillende EDPB-activiteiten met betrekking tot internationale gegevensdoorgiften.

Het Algemeen Secretariaat heeft met name de discussies gevolgd rond de aanneming door de Europese Commissie van een **nieuwe adequaatheidsbeslissing met betrekking tot de Verenigde Staten ("US-EU Data Privacy Framework", of "DPF")**. Deze laatste, die uiteindelijk op 10 juli 2023 werd aangenomen, concludeert dat de Verenigde Staten een wezenlijk gelijkwaardig beschermingsniveau bieden en volgt op het voormalige "Privacy Shield", dat in 2020 door het HvJ-EU nietig werd verklaard (het "Schrems II"-arrest). Opgemerkt moet worden dat de adequaatheidsbeslissing alleen van toepassing is op doorgiften van persoonsgegevens vanuit de EU naar organisaties in de Verenigde Staten die deelnemen aan het DPF. Meer informatie en de tekst van de nieuwe adequaatheidsbeslissing is te vinden [op de website van de GBA](#).

Het is ook vermeldenswaardig dat de EDPB in 2023 is begonnen met de implementatie van een nieuw doorgifte-instrument waarin de AVG voorziet: de certificering als instrument voor doorgifte (art. 46 (1) (f) AVG; niet te verwarren met de certificering als instrument voor conformiteit in art. 42 e.v. AVG).

Gecoördineerde actie 2023 van de EDPB

De GBA heeft deelgenomen aan de tweede jaarlijkse gecoördineerde actie van de EDPB die werd georganiseerd in het kader van het "[Coordinated Enforcement Framework](#)". Deze tweede editie was gericht op de aanwijzing en de rol van de functionaris voor gegevensbescherming ("DPO").

In 2023 startten 25 toezichthoudende autoriteiten in de Europese Economische Ruimte (EER) (waaronder de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming) gecoördineerde onderzoeken over dit onderwerp. Er werd contact opgenomen met verschillende organisaties en DPO's in de EER, die een breed scala aan sectoren (openbare en particuliere entiteiten) bestreken, en er werden meer dan 17.000 antwoorden ontvangen en geanalyseerd. Er werden veel gegevens verzameld, die een goed beeld geven van het profiel, de positie en het werk van DPO's, vijf jaar nadat de AVG van kracht werd. De GBA besloot een grootschalige enquête te houden onder alle DPO's van wie zij de contactgegevens heeft. De honderden antwoorden van DPO's in België werden gebruikt om een nationaal rapport op te stellen.

De resultaten van de nationale enquêtes werden vervolgens op een gecoördineerde manier geanalyseerd en de EDPB publiceerde een [rapport](#) over de resultaten van deze analyse. Om de uitdagingen die in het rapport worden genoemd het hoofd te bieden, worden aanbevelingen gedaan aan organisaties, DPO's en toezichthoudende autoriteiten, onder andere om de onafhankelijkheid van DPO's te versterken en ervoor te zorgen dat ze over de nodige middelen beschikken voor het uitvoeren van hun taken.

[Een samenvatting van het rapport van de EDPB en de opmerkingen van de GBA is beschikbaar op de website van de GBA.](#)

Behandeling van gegevensinbreuken

In 2023 leek dat voornamelijk Belgische steden en gemeentes het slachtoffer werden van ransomware-aanvallen. In het jaarverslag van 2022 stelden we dit beeld enigszins bij door te wijzen op het overkoepelend karakter van dit type aan gegevensinbreuken in zowel de private als publieke sector.

Naar aanleiding van deze problematiek schonk de GBA in haar [negende nieuwsbrief](#), in haar terugkerende rubriek "Aanbevelingen om gegevensinbreuken te voorkomen" aandacht aan dit type gegevensinbreuken. Hierin werd voornamelijk een programmatische en structurele aanpak naar voor geschoven. Zo raadt de GBA aan om een *incident response plan* en/of *disaster recovery plan* uit te werken, te handhaven en te *updaten*. Daarenboven blijven gerichte *phishing*-oefeningen en bewustwording-campagnes eveneens noodzakelijk. Ook een inventarisatie van de verschillende hardware- en software-componenten evenals het *updaten* van deze componenten is onontbeerlijk. Organisaties blijken immers nog steeds vatbaar voor reeds gedocumenteerde kwetsbaarheden, zoals [LOG4J](#). Daarenboven dienen organisaties er zich van te vergewissen welke persoonsgegevens waar zijn opgeslagen. Indien deze gegevens niet langer nodig zijn om het doel te bereiken, dienen deze gewist te worden of anoniem te worden gemaakt ([zie aanbeveling 03/2020 van de GBA](#)).

Ook in haar tiende nieuwsbrief gaf de GBA enkele praktische tips. Zo werd stilgestaan bij de problematiek van niet-afdoende beveiligde *online* testomgevingen; maar eveneens bij het verwerken van persoonsgegevens die in een papieren bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen. Als laatste werden organisaties aangemaand tot waakzaamheid gedurende de feestdagen, aangezien de GBA een terugkerende piek opmerkt van gegevensinbreuken in de aanloop naar en tijdens feestdagen.

Tot slot werd de definitieve versie van de *targeted update of the Guidelines on data breach Notification*, die in oktober 2022 in publieke consultatie gingen, op 4 april 2023 door de EDPB gepubliceerd. Voor deze *Guidelines* trad de GBA op als co-rapporteur.

Toe zien op de maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen die een impact hebben op de bescherming van de persoonsgegevens

Het Algemeen Secretariaat volgt maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen op die een impact kunnen hebben op de bescherming van persoonsgegevens en rapporteert hierover aan het Directiecomité van de GBA.

Op basis van deze bevoegdheid werd bijvoorbeeld – in samenspraak met de toezichthouders van andere EU-lidstaten – aandacht besteed aan de ontwikkeling om producten en of diensten aan te kopen met persoonsgegevens als ‘betaalmiddel’.

De GBA publiceerde ook een “[Cookie Checklist](#)”, als hulpmiddel om het correct gebruik van cookies aan te moedigen.

Verwezenlijkingen in cijfers

In 2023 heeft het Algemeen Secretariaat **10 goedkeuringsdossiers** behandeld.

Type dossier	Resultaat	Aantal
BCR (binding corporate rules)	Goedgekeurd	4
	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	3
	Dossier onontvankelijk	1
DPIA (data protection impact assessment)	Advies gegeven	1
	Dossier onontvankelijk	1
Total		10

In 2023 heeft het Algemeen Secretariaat **1080 dossiers in verband met gegevensinbreuken** in staat gesteld. In een aantal gevallen werden deze dossiers op het Directiecomité geagendeerd en naar aanleiding hiervan werden 3 dossiers aan de Inspectiedienst van de GBA overgemaakt. Bij dossiers op eigen initiatief heeft het Algemeen Secretariaat op basis van een signaal dat zij opgepikt heeft een verwerkingsverantwoordelijke gecontacteerd in verband met een vermoedelijke gegevensinbreuk die niet werd gemeld.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Gegevensinbreuken gemeld door de verwerkingsverantwoordelijke	Annulering van de melding	8
	Geen zwaarwichtige inbreuken vastgesteld na analyse melding	1001
	Geen zwaarwichtige inbreuken vastgesteld na analyse melding en contactname verwerkingsverantwoordelijke	68
Gegevensinbreukdossier op initiatief van het Algemeen Secretariaat	Via Directiecomité naar Inspectiedienst	3
Total		1080

Eerstelijnsdienst

De Eerstelijnsdienst staat in direct contact met burgers, verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers en is als zodanig zowel de toegangspoort tot de GBA als de polsslag van de GBA.

Hij ontvangt de verzoeken die aan de Gegevensbeschermingsautoriteit zijn gericht. Hij behandelt verzoeken om inlichtingen en besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de uitoefening van hun rechten door de betrokken personen. Hij bemiddelt en probeert de partijen tot een oplossing te brengen die voldoet aan de wetgeving inzake gegevensbescherming en die voor alle betrokkenen bevredigend is. Hij ontvangt klachten, onderzoekt de ontvankelijkheid ervan en stelt de klager op de hoogte als ze niet ontvankelijk zijn.

De Eerstelijnsdienst speelt ook een cruciale rol bij de opdracht van de GBA om mensen bewust te maken van het belang van het recht op gegevensbescherming, zoals aangegeven in de AVG en in de wet tot oprichting van de GBA ("WOG"). Door de bewustwordingsinspanningen draagt de Eerstelijnsdienst bij aan een digitale wereld waarin privacy voor iedereen realiteit is. De dienst bevordert op die manier de gegevensbescherming bij de burger, verwerkingsverantwoordelijken en hun verwerkers, met specifieke aandacht voor minderjarigen, en bevordert de bewustwording bij de verwerkingsverantwoordelijken en hun verwerkers van hun verplichtingen.

Bij een vermoeden van een ernstig strafbaar feit kan de Eerstelijnsdienst het Directiecomité voorstellen de situatie te beoordelen zodat bindende maatregelen kunnen worden overwogen door de bevoegde diensten van de GBA.

De Eerstelijnsdienst zorgt er ook voor dat burgers rechtstreeks toegang hebben tot de GBA via een telefonische informatielijn waar hun vragen worden beantwoord.

Informereren en sensibiliseren

Als onderdeel van zijn informatie- en bewustmakingsopdracht werkt de Eerstelijnsdienst educatief via het verspreiden van juridische en technische informatie voor het grote publiek (met bijzondere aandacht voor jongeren) en voor verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers. De Eerstelijnsdienst zet in het kader van deze opdracht haar inspanningen voort en intentiveert ze, wat overigens een van de prioriteiten is van de dienst.

Dit is gebaseerd op verschillende pijlers :

- **Updaten en ontwikkelen van instrumenten, zoals thematische fiches en FAQ, op de website van de GBA**, om het publiek duidelijke en nauwkeurige informatie te geven over juridisch complexe kwesties. Dit omvat het uitwerken van algemene infofiches over de onderwerpen die het vaakst naar voren komen in verzoeken om informatie van betrokkenen en verwerkingsverantwoordelijken.
- **Bijwerken en ontwikkelen van instrumenten gericht op verwerkingsverantwoordelijken en bepaalde doelgroepen** om hen te voorzien van duidelijke informatie en hen te ondersteunen bij het ontwikkelen en handhaven van hun naleving van de wetgeving inzake gegevensbescherming. Dit omvat het opstellen en bijwerken van infofiches en FAQ's, het aanbieden van referentietools voor DPO's of KMO's en het organiseren van ontmoetingen met doelgroepen. In dit kader heeft de dienst een conferentie voorbereid voor functionarissen voor gegevensbescherming, die begin februari 2024 plaatsvond, evenals AVG-opleidingen, afgestemd op verschillende actoren. De dienst maakte ook een overzicht van de beslissingen (van de Geschillenkamer van de GBA, het Marktenhof en het Hof van Justitie van de Europese Unie) met betrekking tot de rol van functionaris voor gegevensbescherming. Dit repertorium is beschikbaar op de website van de GBA en wordt door de dienst up to date houden.
- De Eerstelijnsdienst geeft prioriteit aan het verstrekken van informatie die voor iedereen toegankelijk is via de themapagina's, FAQ's en instrumenten op de website van de GBA, maar **beantwoordt ook vragen van het publiek via verzoeken om informatie**, in redelijke mate en op strategische wijze. In 2023 ontving de dienst 2.686 schriftelijke verzoeken om informatie en 465 mondelinge telefonische verzoeken om informatie. Deze vragen worden gesteld door een zeer divers publiek, van burgers tot bedrijfsjuristen, functionarissen voor gegevensbescherming, academische onderzoekers en politici. In dit kader analyseert de Eerstelijnsdienst regelmatig de onderwerpen die in de informatieverzoeken terugkomen waarna nieuwe themapagina's worden aangemaakt die antwoord geven op vragen waarvoor de website van de GBA nog geen themapagina heeft.
- **Minderjarigen en hun ouders en leerkrachten bewust maken van het belang van gegevensbescherming**. Dit gebeurt met name door de website ikbeslis.be voor minderjarigen, ouders en leerkrachten te updaten en verder te ontwikkelen, door het lesmateriaal dat door de dienst ontwikkeld en ter beschikking gesteld wordt, te verspreiden onder de onderwijsinstellingen, door ontmoetingen te organiseren met deze doelgroepen en door het overleg met andere actoren die actief zijn in de digitale opvoedingssector te intensifiëren. In 2023 ging de Eerstelijnsdienst partnerschappen aan met andere bewustmakingsactoren en in dit kader worden een aantal samenwerkingsprojecten voorbereid. De medewerkers van de dienst krijgen overigens ook een opleiding over de beste manieren om communicatiecontent voor jongeren aan te maken.

De dienst startte eveneens bilaterale dialogen op met gegevensbeschermingsautoriteiten in andere Europese landen om beste praktijken uit te wisselen bij de bewustmaking van jongeren.

Onderzoek van klachten

De Eerstelijnsdienst ontvangt binnenkomende klachten bij de GBA en onderzoekt of ze ontvankelijk zijn. De dienst focust zich op het verbeteren van de doeltreffendheid

van de procedures voor het ontvangen en identificeren van klachten en bemiddelingsverzoeken.

In die optiek werkt de dienst sinds het laatste kwartaal van 2023 aan een betere ondersteuning van burgers die een klacht hebben ingediend door, na analyse, een bemiddeling voor te stellen in de dossiers die zich daartoe lenen. Als het geschil aan het einde van de bemiddeling niet naar tevredenheid is opgelost, wordt een geschillenprocedure opgestart.

De invoering van deze procedure vergemakkelijkt de behandeling van deze dossiers op niveau van de Eerstelijnsdienst, zodat zo kwalitatief en doeltreffend mogelijk op de behoeften van de klagers kan worden gereageerd. Dit betekent dat de verschillende klachten sneller kunnen worden opgelost en het vermindert ook de achterstand van klachten bij de Geschillenkamer en de Inspectiedienst. Deze procedure verhoogt op die manier de doeltreffendheid van de bescherming van persoonsgegevens.

Bemiddelen

De Eerstelijnsdienst behandelt bemiddelingsverzoeken. Sinds eind 2023 werkt de dienst aan het vergroten van de impact van bemiddeling bij het oplossen van geschillen en aan het zichtbaarder maken van dit mechanisme om het aantal uitgevoerde en succesvol afgesloten bemiddelingen te verhogen.

De dienst bereidt een sterkere bemiddelingsprocedure voor, met name door een herinnering aan de rechten en plichten van de partijen en aanwijzingen over de wijze waarop de verwerkingsverantwoordelijken of verwerkers aan de bemiddelingsprocedure kunnen voldoen, alsook een verduidelijking van de verschillende stappen in de geschillenprocedure indien via bemiddeling geen overeenkomst kan worden bereikt. Ook de zichtbaarheid van bemiddeling als alternatief voor een geschillenprocedure wordt opgedreven.

Verwezenlijkingen in cijfers

In 2023 heeft de Eerstelijnsdienst **2686 informatiedossiers** afgerond. In 2565 gevallen kreeg de vraagsteller een antwoord. In 71 gevallen was de GBA als instelling onbevoegd of kon er niet geantwoord worden. In 50 gevallen werd het dossier stopgezet (vaak omwille van het feit dat de aanvrager niet meer reageerde op de vraag naar extra duiding bij de aanvraag).

Type dossier	Resultaat	Aantal
Informatie	Informatie verstrekt	2565
	Onbevoegde Autoriteit (al dan niet met doorverwijzing)/onontvankelijk	71
	Behandeling stopgezet	50
Total		2686

De Eerstelijnsdienst behandelde ook **465 telefonische oproepen** in 2023.

In 2023 heeft de GBA **132 bemiddelingsdossiers** afgerond. Daarvan slaagde de bemiddeling dankzij de tussenkomst van de Eerstelijnsdienst 59 keer. In 22 gevallen is de bemiddeling omgezet naar een klacht die werd doorgestuurd naar de Geschillenkamer. 28 dossiers werden door de Eerstelijnsdienst stopgezet. 26

dossiers voldeden niet aan de ontvankelijkheidsvereisten en in 2 dossiers oordeelde de Eerstelijnsdienst dat de GBA niet bevoegd was.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Bemiddeling	Bemiddeling geslaagd	59
	Bemiddeling niet geslaagd	12
	Bemiddeling omgezet naar klacht	22
	Dossier onontvankelijk	26
	GBA onbevoegd	2
	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	11
Total		132

Een klacht ingediend bij de GBA wordt door de Eerstelijnsdienst geanalyseerd op ontvankelijkheid. In 2023 werden door de Eerstelijnsdienst **694 klachten** op ontvankelijkheid nagekeken. 254 klachten bleken onontvankelijk. Enkel de ontvankelijke klachten worden doorgestuurd naar de Geschillenkamer voor verdere behandeling.

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum heeft als opdracht om op eigen initiatief of op verzoek van regeringen of parlementen:

- **adviezen** te verstrekken over alle kwesties in verband met de verwerking van persoonsgegevens (ook in het kader van het opstellen van ontwerpen van normatieve teksten); en
- **aanbevelingen** te doen over sociale, economische en technologische ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de verwerking van persoonsgegevens.

Het Kenniscentrum bestaat naast de directrice uit zes externe leden die door de Kamer zijn benoemd op basis van hun bijzondere expertise met het oog op een multidisciplinaire benadering van zowel de juridische als de technische aspecten.

Het toenemende aantal adviesaanvragen van regeringen en parlementen is een ware uitdaging voor het Kenniscentrum : in 2023 werden 611 adviesaanvragen ontvangen. Ter vergelijking: in 2022 ontving de GBA 323 adviesaanvragen en 287 in 2021.

Onder deze omstandigheden kan het Kenniscentrum niet anders dan prioriteit te geven aan wetgevingsadviezen boven aanbevelingen. Zoals hieronder wordt uitgelegd, zijn standaardadviezen en, in sommige gevallen, langere adviestermijnen essentiële managementinstrumenten. Het sorteren van de regelgeving die voor advies wordt voorgelegd, vergt ook veel energie van de dienst (prima facie juridisch onderzoek).

In afwachting van een periode waarin meer ruimte komt voor aanbevelingen uit eigen initiatief, neemt het Kenniscentrum in zijn wetgevingsadviezen regelmatig algemene aanbevelingen op met betrekking tot maatschappelijke, economische of technologische ontwikkelingen. Het Kenniscentrum is in het kader van de werkzaamheden van het Europees Comité voor gegevensbescherming ook betrokken bij het opstellen van aanbevelingen op Europees niveau.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste adviezen en aanbevelingen van dit jaar, gevolgd door een uitleg over de manier waarop het recordaantal

adviesaanvragen dat aan het einde van deze legislatuur is ontvangen, is geprioriteerd.

Adviezen

De adviezen van het Kenniscentrum, die niet bindend zijn, zijn bedoeld om de wetgever te informeren en zijn aandacht te vestigen op eventuele problemen in verband met de kwaliteit van de voorgestelde wetgeving met betrekking tot de regels inzake gegevensbescherming (bijvoorbeeld de voorspelbaarheid van de norm in het licht van het doel van de gegevensverwerking, de categorieën van verwerkte gegevens, een passende rechtsgrondslag, enz.) De wetgever heeft daarna de mogelijkheid om zijn tekst aan te passen en rekening te houden met de opmerkingen van het Kenniscentrum.

De adviezen van het Kenniscentrum zijn [beschikbaar op de website van de GBA](#).

In 2023 boog het Kenniscentrum zich over een aantal ontwerpen die een **impact hebben op het dagelijkse leven van de burgers**, zoals een ontwerpdecreet van de Waalse Regering over de tariefmethodologie voor communicerende meters, het leerlingenondersteuningspakket in de Waals-Brusselse Gemeenschap en een decreet tot wijziging van de organisatie van het onderwijs in het Vlaams Gewest.

■ **[Advies nr. 132/2023 met betrekking tot een voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt, tot wijziging van het decreet van 19 januari 2017 betreffende de tariefmethodologie die van toepassing is op gas- en elektriciteitsdistributiebeheerders, en tot wijziging van het decreet van 17 december 2020 betreffende de toekenning van een premie voor de installatie van meet- en stuurapparaten](#)**

De Autoriteit wees op de bijzonder indringende aard van communicerende meters, omdat ze het mogelijk maken potentieel gevoelige gegevens af te leiden over het gedrag van bewoners van gebouwen waarin dergelijke meters zijn geïnstalleerd, meer bepaald wanneer zij gegevens over het elektriciteitsverbruik voor korte perioden doorgeven.

[Voor meer details](#) : Communicerende meters kunnen nauwkeurig bepalen welke soorten elektrische apparatuur (inclusief medische apparatuur) worden gebruikt, wanneer ze worden gebruikt en gedurende welke periode ze worden gebruikt, hoeveel mensen er in huis zijn, wanneer ze aan het werk of op vakantie zijn of wanneer ze slapen, of ze goed of slecht slapen, wanneer de bewoners uit eten gaan of een kind alleen thuis laten, of ze gasten thuis ontvangen, ...

De Autoriteit heeft daarom aanbevolen dat de wetgever de mate van gedetailleerdheid van de verbruiksgegevens die door communicerende meters aan de distributienetbeheerder (“DNB's”) kunnen worden meegedeeld, uitdrukkelijk beperkt tot elektriciteitsverbruiksgegevens voor perioden van niet minder dan een ¼ uur.

■ **[Advies nr. 85/2023 van 27 april 2023 - advies over het voorontwerp van decreet betreffende het digitaliseren en operationeel maken van de buitengewone procedures om een jaar over te doen die van toepassing zijn tijdens het kerncurriculum van de leerlingen](#)**

Moet een tegenslag van één of twee schooljaren je je hele studie blijven achtervolgen? Kan de organiserende instantie van een school toegang krijgen tot alle gegevens in de leerlingendossiers? Kan informatie in een dossier worden verwijderd voordat de betrokkene er zelf kennis van heeft kunnen nemen? Hoe kan ik mijn recht op rectificatie van beoordelingen (subjectieve persoonsgegevens) uitoefenen? Advies nr. 85/2023 van het Kenniscentrum probeert deze vragen te beantwoorden en doet een reeks aanbevelingen aan de wetgever over het gebruik van een informatiesysteem dat wordt gedeeld door de verschillende actoren in het onderwijs (scholen, ouders, volwassen leerlingen, inspectie, PMS-centra, enz.).

Voor meer details: Dit informatiesysteem, bekend als het 'dossier d'accompagnement de l'élève' (DAccE), centraliseert informatie over de schoolloopbaan van elke leerling, van de eerste kleuterschool tot het einde van het secundair onderwijs, inclusief informatie over de procedures die van invloed zijn op hun schoolloopbaan. Het uitgebrachte advies heeft specifiek betrekking op de procedures om een leerling in hetzelfde schooljaar te houden (een jaar overdoen). De conclusies van dit advies werden grotendeels overgenomen in het advies dat de Raad van State later uitbracht over dezelfde wetgeving (advies 73.507/2 van 5 juni 2023).

■ **[Advies nr. 156/2023 van 20 november 2023 m.b.t. extra artikelen bij voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering over het onderwijs](#)**

Het Kenniscentrum onderzocht een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering over de wijziging van beroepskwalificerende trajecten, tot regeling van de geautomatiseerde uitwisseling van gegevens van leerlingen van het lager onderwijs. Als het doel van de verwerking duidelijk was vastgesteld (berekening van de subsidie voor onderwijsinstellingen), moesten de ontvangers van deze gegevens worden geïdentificeerd en moest worden aangegeven welke gegevens worden verwerkt.

In 2023 heeft het Kenniscentrum veel energie gestoken in het doorlichten van ontwerpen in verband met de invoering van nieuwe **dienstenintegratoren** om de **onderlinge gegevensuitwisseling tussen deelnemende administraties** te organiseren. Dit hield met name in dat de toegang tot authentieke gegevensbronnen van overheidsdiensten moest worden beheerd en dat de veiligheid en traceerbaarheid van het gebruik van persoonsgegevens uit deze bronnen moest worden gewaarborgd.

Het Kenniscentrum heeft nieuwe vormen van gegevensuitwisseling tussen overheidsdiensten geïdentificeerd die naar zijn mening mogelijk in strijd zijn met de noodzakelijke voorspelbaarheid van de doeleinden waarvoor dergelijke uitwisselingen zouden worden uitgevoerd.

■ **[Advies nr. 143/2023 van 29 september 2023 betreffende een voorontwerp van decreet tot goedkeuring van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap houdende aanwijzing van de dienstenintegrator van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap en een](#)**

ontwerp van samenwerkingsovereenkomst met betrekking tot de oprichting van de gemeenschappelijke dienst van de Waalse Regeringen en de Franse Gemeenschap, genaamd "Banque Carrefour d'échange de données"

Het Kenniscentrum heeft goede nota genomen van het initiatief om het kader voor gegevensuitwisseling tussen de Waalse administratie en de Franse gemeenschap te verduidelijken. Het Kenniscentrum drong er echter op aan dat de wetgever op zijn minst zou voorzien in de goedkeuring van een regeringsdecreet om (i) een gegevensbank te kwalificeren als een authentieke gegevensbron (dit initiatief niet overlaten aan de beoordeling van de administratie zonder een transparant en voorspelbaar wettelijk kader), en (ii) de essentiële elementen te definiëren van de gegevensverwerkingen die worden uitgevoerd via een authentieke bron om de kwaliteit van de gegevens en de voorspelbaarheid van de verzameling en uitwisseling voor burgers te garanderen.

■ Advies nr. 154/2023 van 20 oktober 2023 over een gezamenlijk decreet en ordonnantie houdende het Wetboek voor governance en gegevensbeheer

Deze ontwerp teksten waren bedoeld om bestuurlijke transparantie (of openbaarheid van bestuur), het hergebruik van overheidsinformatie en de uitwisseling van gegevens tussen overheidsinstanties (inclusief uit authentieke bronnen en gegevensbanken ontstaan uit authentieke bronnen) te codificeren. Er is ook een gegevensbank met de belangrijkste Brusselse authentieke bronnen, "Brussels UrbIS". Grootschalige centralisatie van gegevens was gepland.

Het Kenniscentrum was verbaasd over het voorziene mechanisme voor het vergemakkelijken van de uitwisselingen: opzetten van gegevensbanken afkomstig uit authentieke gegevensbronnen en standaard administratieve uitwisseling van gegevens "tenzij deze administratieve deling in strijd is met een rechtsregel [...]".

Voor meer details: Het Kenniscentrum benadrukte dat dergelijke bepalingen het juridische paradigma omverwerpen dat momenteel van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens naar Belgisch recht, in overeenstemming met de beginselen van rechtmatigheid en voorspelbaarheid die zijn vastgelegd in artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet: persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt wanneer daarvoor een rechtsgrondslag bestaat in het kader van een bevoegdheid of plicht die aan een overheidsinstantie is toevertrouwd en wanneer de essentiële elementen van een dergelijke verwerking zijn vastgelegd in een norm met de status van een wet.

Het Kenniscentrum wees erop dat een protocolakkoord tussen administraties niet voldoende is als rechtsgrondslag voor gegevensuitwisseling tussen overheidsinstanties.

Het wettelijk kader moet de burger duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden. Burgers maken zich zorgen en dienen klachten in wanneer blijkt dat hun gegevens door de overheid worden verwerkt op een manier die niet aan hun verwachtingen voldoet, zoals hieronder wordt geïllustreerd.

■ [Advies nr. 153/2023 van 20 oktober 2023 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 juli 2013 ter uitvoering van de wet van 19 mei 2010 houdende oprichting van de Kruispuntbank van de Voertuigen](#)

Op 20 oktober 2023 heeft het Kenniscentrum van de Autoriteit een advies uitgebracht over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 juli 2013 ter uitvoering van de wet van 19 mei 2010 houdende oprichting van de Kruispuntbank van de Voertuigen (KBV).

Voor meer details: Deze voorgestelde uitbreiding van de doeleinden van de KBV is een gevolg van een beslissing ten gronde van de Geschillenkamer van de Autoriteit op 23 juni 2020. Door deze beslissing werd de mededeling van gegevens van de KBV door de FOD Mobiliteit en Vervoer aan een privé-onderneming strijdig verklaard met de artikelen 5.1.b en 6.1 van de AVG. Deze mededeling stelde bepaalde verzekeringsmaatschappijen in staat om gepersonaliseerde voorstellen voor motorvoertuigverzekeringen voor hun klanten op te stellen, wat aanleiding gaf tot een klacht bij de Geschillenkamer van een burger die zich zorgen maakte over de oorsprong van de gegevens die in het kader van deze commerciële voorstellen werden verwerkt.

Het voor advies ingediende ontwerp van KB, breidt de doeleinden waarvoor KBV-gegevens mogen worden gebruikt uit tot commerciële doeleinden. Als een dergelijke uitbreiding van de KBV naar behoren wordt gerechtvaardigd, beveelt de Autoriteit een reeks aanpassingen en specifieke waarborgen aan die moeten worden opgenomen in de daartoe aan te nemen wetgeving.

Het Kenniscentrum vestigt regelmatig de aandacht van de wetgever op de onnauwkeurigheid van ontwerpen van wet- of regelgeving **met betrekking tot de verwerking van gezondheidsgegevens**, in het bijzonder met betrekking tot de doeleinden waarvoor gegevens van publieke of private oorsprong mogen worden verwerkt, zowel op federaal niveau als voor gefedereerde entiteiten.

■ [Advies nr. 127/2023 van 8 september 2023 - voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen en tot wijziging van de wet van 29 januari 2014 houdende bepalingen inzake de sociale identiteitskaart en de ISI+-kaart](#)

Het voorontwerp van wet wil de creatie van een verwijzingsrepertorium (met de aanduiding bij welke actoren in de gezondheidszorg welke soorten van (gezondheids)gegevens van welke patiënt beschikbaar zijn) mogelijk maken zonder de voorafgaande toestemming van de patiënt. Enkel voor het raadplegen/ter beschikking stellen van het verwijzingsrepertorium is de toestemming van de patiënt nog nodig.

Het Kenniscentrum drong er bij de wetgever sterk op aan om een aantal cruciale begrippen en concepten te verduidelijken, zoals 'zorgactor', 'sectorieel verwijzingsrepertorium', doel van de verwerking, soorten van verwerkte gegevens, bewaartermijn, verwerkingsverantwoordelijken en derde-ontvangers.

Voor al deze punten is verduidelijking geboden, waarbij in ieder geval het gebruik voor commerciële doeleinden moet worden uitgesloten en waarbij de toegang voor derden

bij voorkeur uitdrukkelijk wordt beperkt tot gezondheidszorgbeoefenaars met een therapeutische relatie met de betrokken patiënt, naar analogie met de wijze waarop de wet van 22 april 2019 inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg de toegang tot gezondheidsgegevens regelt.

■ **Advies nr. 88/2023 van 17 mei 2023 m.b.t. een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 8 juli 2022 tot oprichting van het platform Vitalink**

Het Kenniscentrum werd om advies gevraagd omtrent een ontwerp van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 8 juli tot oprichting van het platform Vitalink (zijnde een gegevenskluis voor gezondheidsgegevens). Zij oordeelde daarin dat zowel het Vitalink-decreet (waaromtrent ze, ondanks het advies terzake van de Raad van State, niet voorafgaandelijk werd bevroegd), als het ontwerp van besluit in uitvoering daarvan ernstig tekort schieten als regelgevende omkadering van Vitalink en de daarmee gepaard gaande gegevensverwerking daar deze niet beantwoorden aan het terzake geldende legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel.

Onduidelijkheid omtrent de draagwijdte van een aantal cruciale concepten en begrippen ondermijnt de leesbaarheid en voorspelbaarheid van het Vitalink-decreet (en diens uitvoeringsbesluit); de lezing ervan laat immers niet toe, noch in hoofde van het Kenniscentrum, noch in hoofde van de betrokkenen, een duidelijk beeld te krijgen en te begrijpen welke verwerkingen van welke gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan. De indicatie door de aanvrager dat niet kan worden uitgesloten dat het gebruik van het Vitalink-platform in de toekomst mogelijk verplicht wordt, maakt voormelde vaststellingen des te problematischer.

Het gebrek aan precisie van de beoogde doeleinden, maakt het ook onmogelijk om de proportionaliteit van de beoogde verwerkingen naar behoren te onderzoeken. Ook de categorieën van ontvangers van deze immense dataset van uitermate gevoelige en intieme persoonsgegevens zijn onvoldoende afgebakend. De mogelijkheid van koppeling met niet nader gepreciseerde gegevens afkomstig uit een niet exhaustief opgesomde lijst van “externe gegevensbronnen, gegevensdelingsplatformen en hubs” (begrippen die in het Vitalink-decreet evenmin worden verduidelijkt of gedefinieerd) doet vermoeden dat de al immense Vitalink-gegevensbank op weinig transparante wijze kan worden uitgebreid. Het Kenniscentrum herinnerde tot slot aan het belang van een (bijkomende) voorafgaande raadpleging.

De impact van deze wetgeving, die door het Kenniscentrum in de ontwerpfase is onderzocht, zal moeten worden beoordeeld in relatie tot het zich ontwikkelende Europese regelgevingslandschap, dat met name gericht is op het aanmoedigen van hergebruik van gezondheidsgegevens en de consolidatie ervan in Europese gegevensbanken.

Voor meer details: zie de voorstellen van Europese verordeningen inzake de "European Data Spaces" of inzake gegevens "Data Act", becommentarieerd door het Europees Comité voor gegevensbescherming - EDPB-EDPS Joint Opinion 03/2022 on the Proposal for a Regulation on the European Health Data Space of 12 July 2022 et EDPB Statement on the Digital Services Package and Data Strategy, 18 november 2021.

Het Kenniscentrum zorgt ervoor dat zijn adviezen **zoveel mogelijk concrete aanbevelingen op eigen initiatief voor de wetgever** bevatten, **waaronder technische aanbevelingen** buiten het rechtstreekse kader van de voorgelegde bepalingen. De belangrijkste algemene wetgevingsaanbevelingen op eigen initiatief zijn samengevat op de pagina "[Wetgevingsaanbevelingen](#)" van de website van de GBA.

■ **[Advies nr. 18/2023 van 20 januari 2023 met betrekking tot een wetsvoorstel tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet houdende het faciliteren van een nationaal toegangsverbod voor recreatiedomeinen](#)**

Kan een door een burgemeester opgelegd tijdelijk verbod voor een recreatiegebied automatisch leiden tot andere soortgelijke verboden in alle recreatiedomeinen van het land en, indien dit zo is, op basis van welke gegevensverwerkingen kunnen dergelijke beslissingen worden genomen?

Voor meer details: Deze tijdelijke plaatsverboden zijn administratieve politionele maatregelen die door een burgemeester kunnen worden bevolen "in geval van verstoring van de openbare orde veroorzaakt door individuele of collectieve gedragingen [...] of ter gelegenheid van gelijkaardige gebeurtenissen en die een verstoring van de openbare orde of een overlast met zich meebrengen". Het wetsvoorstel voorzag in de oprichting van een gecentraliseerde gegevensbank van dergelijke beslissingen, evenals een "centraal bestand van foto's van personen die het voorwerp uitmaken van een plaatsverbod" en de mededeling van deze gegevens aan uitbaters van recreatiedomeinen en recreatiezones, zodat zij de beslissing kunnen nemen om de toegang te weigeren aan personen aan wie een burgemeester een tijdelijk verbod heeft opgelegd.

Het Kenniscentrum heeft op eigen initiatief de invoering van andere controlemethoden aanbevolen, waarbij de anonimiteit en veiligheid van de gegevens van de vele bezoekers van recreatiedomeinen die zich niet schuldig maken aan verstoring van de openbare orde, gewaarborgd blijven.

Voorbeelden van overwogen controletechnieken: In dit verband onderscheidt de Autoriteit twee controlemodellen: de invoering van "watchlists" (met de naam en de foto van personen voor wie een toegangsverbod tot een recreatiedomein geldt) waarmee de uitbater alleen de personen kan controleren voor wie een dergelijk verbod geldt, of een systematische controle waarbij de informatie op de identiteitskaart op geautomatiseerde wijze wordt vergeleken met een lijst van de hashes van het rijksregisternummer, het identiteitskaartnummer en de naam van de personen voor wie een toegangsverbod geldt. De Autoriteit heeft de voor- en nadelen van beide modellen belicht, zowel wat betreft hun doeltreffendheid als wat betreft de grondrechten van de betrokkenen, waaronder hun recht op gegevensbescherming.

Het Kenniscentrum heeft de wetgever een aantal concrete voorstellen gedaan om hem in staat te stellen het wetsontwerp te vervolledigen, met name het (i) definiëren van het begrip "recreatiedomein" (open of gesloten met al dan niet toegangscontrole), (ii) de ernst van de "overlast" die aanleiding kan geven tot een dergelijk verbod, en (iii) het verplichte karakter van de naleving van dergelijke criteria door de betrokken uitbaters, in voorkomend geval naar het model van voetbalstadionverboden.

Dit advies illustreert het belang van een gecombineerde juridische en technische aanpak, om binnen de huidige adviestermijn oplossingen aan te dragen ter attentie van de wetgever. Het Kenniscentrum hoopt ook onder de toekomstige WOG dergelijke constructieve voorstellen te kunnen blijven formuleren, ondanks de verkorte adviestermijnen en de afschaffing van de externe deskundigen die structureel aan het Kenniscentrum verbonden zijn. Het reglement van interne orde zal ervoor zorgen dat van tijd tot tijd een beroep kan worden gedaan op externe deskundigen om de interne technische expertise te ondersteunen.

Algemene aanbevelingen

Naar aanleiding van wetgevingsadviesaanvraag [160/2023 van 11 december 2023](#) heeft het Kenniscentrum op eigen initiatief zijn [algemene aanbevelingen](#) voor de wetgever en de verwerkingsverantwoordelijken van de kiezerslijstgegevens ten behoeve van **verkiezingsreclame** uiteengezet om te anticiperen op de verkiezingen van 2024.

Deze aanbeveling, waarvan een deel eerst werd opgenomen in een apart hoofdstuk na het wetgevingsadvies, en daarna gepubliceerd werd als een aparte aanbeveling en [bijgewerkt werd in 2024](#), bevat de aanbevelingen van de GBA met betrekking tot:

- de verstrekking van kopieën van kiezerslijsten aan politieke partijen en kandidaten ten behoeve van verkiezingscampagnes per post;
- de invoering van voldoende technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de uitwisseling van gegevens uit kiezerslijsten, met name gebruikers- en toegangsbeheer tot de digitale ruimte met behulp van sterke authenticatiemiddelen;
- de invoering van waarborgen bij de verstrekking van kiezerslijsten aan politieke groeperingen en kandidaten: het recht van bezwaar en het recht op informatie;
- de schrapping van bepaalde gegevens bij het ontbreken van een naar behoren gemotiveerde rechtvaardiging in de geldende wetgeving in voorkomend geval (geboortedatum, geslacht), en het beperken van de verwerking van bepaalde gegevens voor verkiezingsreclame (nationaliteit, naam).

Het Kenniscentrum wijst erop dat, bij gebrek aan preciseringen in dit verband in de wetgeving die de mededeling van kiezerslijsten met het oog op gerichte verkiezingspropaganda per post organiseert, de verwerkingsverantwoordelijken voor de verwerking van de gegevens op deze lijsten ervoor moeten zorgen dat passende waarborgen worden geboden (bijvoorbeeld met betrekking tot het recht van bezwaar). Het is aan hen om in dit opzicht hun uiterste best te doen.

Deze aanbeveling is daarom zowel gericht aan de wetgever als aan verwerkingsverantwoordelijken, en zal de basis vormen voor een samenvatting van de regels en goede praktijken voor verkiezingspropaganda die de Eerstelijnsdienst begin 2024 zal uitwerken.

Prioriteitenbeheer - standaardadvies

De prioritaire taak van het Kenniscentrum bestaat erin voorafgaandelijk en verplicht advies uit te brengen over alle wet- en regelgeving van algemene strekking die de verwerking van persoonsgegevens tot stand brengt, aanpast of ten uitvoer legt.

- Het Kenniscentrum selecteert de ingediende ontwerpadviezen op de mate van inmenging en, indien van toepassing, op basis van de transversale prioriteiten van de GBA. Het niveau van de inmenging wordt beoordeeld op basis van de informatie die de aanvrager verstrekt in het adviesaanvraagformulier en eventueel een "quick screening" van de ontwerpwetgeving. Het Kenniscentrum heeft twee opties: een inhoudelijk advies over alle elementen van het ontwerp of een "standaardadvies".
- Het Kenniscentrum brengt meestal een "standaardadvies" uit met een samenvatting van de algemene beginselen van de persoonsgegevensbescherming waarmee rekening moet worden gehouden bij het opstellen van wetgeving, wanneer de aanvrager in het adviesaanvraagformulier niet aangeeft dat het ontwerp aanleiding zou kunnen geven tot grote risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen en wanneer uit de door de aanvrager in het formulier verstrekte informatie ook niet kan worden afgeleid dat dergelijke risico's bestaan.
- Aan de andere kant probeert het Kenniscentrum, binnen de grenzen van zijn personele middelen, inhoudelijk advies te geven wanneer het wetgevende ontwerpen krijgt voorgelegd die wijzen op een aanzienlijke mate van inmenging en/of wanneer ze overeenkomen met een van de transversale prioriteiten die de GBA voor 2023 heeft vastgesteld (cf. inleiding bij het begrotingsverzoek van GBA in 2022). In 2023 zorgde het Kenniscentrum er bijvoorbeeld voor dat adviezen over wetsontwerpen met betrekking tot de uitvoering van "smart cities"-projecten, zoals slimme meters, prioriteit kregen.

Naast de energie die wordt besteed aan het sorteren van de documenten die worden ingediend voor een prima facie juridisch onderzoek, brengt het uitbrengen van standaardadviezen ook aanzienlijke administratieve werkzaamheden met zich mee, aangezien de relevante documenten ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan het Kenniscentrum als collegiaal orgaan dat zich bezighoudt met het valideren van de uitgevoerde sortering. Deze praktijk van standaardadviezen bestaat sinds mei 2022.

Adviestermijnen

De wet legt het Kenniscentrum termijnen op voor het uitvaardigen en publiceren van deze adviezen. In 2023, is het halen van deze deadlines nog steeds een uitdaging voor het Kenniscentrum vanwege verschillende elementen zoals:

- het **aantal gelijktijdig uit te brengen adviezen**;

Het aantal adviesaanvragen is in de loop der jaren aanzienlijk gestegen, van 168 in 2018 tot 611 in 2023. Deze ononderbroken stijging sinds 2020 is voornamelijk te danken aan de wettelijke verplichting die is vastgelegd in artikel 36, lid 4, van de AVG. Bovendien is deze toename van de aanvragen ook het gevolg van de geleidelijke invoering van de bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten als gevolg van de 6de staatshervorming (arrest nr. 26/2023 van het Grondwettelijk Hof dat de Vlaamse Overheid eraan herinnert dat het advies van de GBA altijd moet worden ingewonnen bij wetsontwerpen die een verwerking van persoonsgegevens met zich brengen, wat voorheen niet het geval was). Sindsdien heeft het Kenniscentrum verduidelijkt dat een advies van de VTC niet kan worden beschouwd als een raadpleging in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG (zie bijvoorbeeld [advies nr. 165/2023 van 18 december 2023](#) over een ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming, § 55).

- een toename van het **aantal dringende adviesaanvragen** sinds de aankondiging van een toekomstige verkorting van de adviestermijnen in een toekomstige organieke wet;

De aankondiging van de toekomstige organieke wet, waarover op 25 december 2023 werd gestemd, waarin de termijnen waarbinnen het Kenniscentrum advies moet uitbrengen aanzienlijk zijn verkort (van standaard 60 naar 30 dagen en van 15 naar 5 dagen in dringende gevallen), heeft geleid tot een toename van het aantal dringende adviesaanvragen in 2023. Het Kenniscentrum heeft geprobeerd de aanvragen te beantwoorden door dossiers sneller toe te wijzen aan medewerkers en door prima facie minder impactvolle adviezen sneller om te zetten in standaardadviezen. Meer dan eens heeft deze de facto verkorting van de termijnen ertoe geleid dat dossiers sneller moesten worden toegewezen, zonder dat er sprake was van een kritische massa aan adviezen, en zonder dat de prioriteit aan adviezen toegekend kon worden die binnen 60 dagen werden ontvangen. Sommige prioritairere adviezen hebben ertoe geleid dat andere dossiers met een lagere prioriteit, die eerder op korte termijn waren toegekend, werden opgegeven. In deze context betekende het verkorten van de termijnen soms een vermindering van het aantal dossiers dat door elke medewerker werd behandeld.

- de noodzakelijke **voorbereiding van de meeste adviesaanvragen** (uitwisseling van vragen- antwoorden met de auteurs van de tekst);

- de **complexiteit en verscheidenheid van de kwesties** die naast gegevensbescherming op het spel staan en de noodzaak om niet alleen de ingediende ontwerp teksten of artikels voor advies te bestuderen, maar ook de daarmee verband houdende wetgeving en parlementaire documenten;

- de **tijds- en organisatorische beperkingen die zich intern voordoen bij de aanneming van adviezen gelet op het collegiale karakter van het Kenniscentrum** (vastleggen van zittingen met vaste termijnen voor mondelinge besprekingen, voorbereid via schriftelijke uitwisselingen; tussenkomst van "externe" leden; anticiperen op deze zittingen door toezending van ontwerpen);

- De **verhouding VTE's/adviesaanvragen**

Terwijl het aantal adviesaanvragen tussen 2020 en 2022 meer dan verdubbeld is, is het aantal juristen slechts gestegen van 6 naar 8,8. Arbeidsomstandigheden en de grote vraag naar GBA-profielen op de arbeidsmarkt hebben ertoe geleid dat het Kenniscentrum 2 VTE's heeft verloren in 2023. De 7 overblijvende juristen kregen te maken met de bijna verdubbeling van het aantal adviesaanvragen tussen 2022 (323 aanvragen) en 2023 (611 ontvangen aanvragen). Dit verklaart het aanzienlijke aantal standaardadviezen dat in 2023 is gepubliceerd (415). Van de 546 aankondigingen die in 2023 werden gepubliceerd, zijn 131 inhoudelijke adviezen en 415 standaardadviezen. De GBA vermeldt ook dat, gezien de toestroom van aanvragen, de methode van publicatie van standaardadviezen en de nummering van adviezen in de loop van het jaar werd gewijzigd, wat resulteert in een foutmarge van enkele dossiers na de manuele telling van standaardadviezen uitgebracht in 2023.

Eind 2023: de GBA kon 3 nieuwe juristen in dienst nemen om de 2 juristen te vervangen die ontslag hadden genomen. Deze toename van middelen (3 juristen),

weliswaar aanzienlijk, is welkom, maar staat niet in verhouding tot het aantal in 2023 ontvangen adviezen.

Kaderuitbreiding en vooruitzichten voor 2024

In zijn jaarverslag 2022 was het Kenniscentrum ingenomen met het feit dat de kaderuitbreiding die in eind 2023 werd toegekend voor de gehele GBA, gedeeltelijk ten goede zou komen aan zijn wetgevingsadviesactiviteiten in 2023. Hierbij werd geen rekening gehouden met de verdubbeling van het aantal wetgevingsadviesaanvragen dat in de loop van dat jaar werd ontvangen.

Opnieuw hoopt het Kenniscentrum dat de uitbreiding van het kader met 2 juristen en 1 ICT'er eind 2023 zijn wetgevingsadviesactiviteit in 2024 ten goede zal komen. Er zijn ook extra middelen nodig om het hoofd te bieden aan de verkorting van de adviestermijnen na de stemming op 25 december 2023 over een nieuwe organieke wet die de tijd om adviezen uit te brengen voor de dienst halveert.

Als deze versterking wordt toegekend, moet dit het Kenniscentrum helpen om zijn taak te vervullen, namelijk het verstrekken van wetgevingsadvies in de meeste gevallen waarin inhoudelijk advies nodig is. Het Kenniscentrum zou ook graag, waar nodig, meer aanbevelingen op eigen initiatief kunnen doen.

Deelname aan het werk van de EDPB - richtsnoeren voor "anonimisering" en "pseudonimisering"

In 2023 is het Kenniscentrum blijven meewerken aan het opstellen van richtsnoeren door bij te dragen aan de werkzaamheden van de EDPB (Europees Comité voor gegevensbescherming - European Data Protection Board). Het Kenniscentrum heeft met name zijn rol als hoofdrapporteur voortgezet bij de ontwikkeling van EDPB-richtsnoeren voor de herziening en actualisering van aanbevelingen en goede praktijken inzake anonimiseringstechnieken voor persoonsgegevens. Het Kenniscentrum heeft ook deelgenomen aan de werkzaamheden voor richtsnoeren voor pseudonimisering.

In de context waarin de regels van de AVG aanzienlijke beperkingen opleggen aan elk ontwerp waarbij persoonsgegevens worden verwerkt (bv. vereiste van minimale gegevensverwerking of evenredigheid van de verwerkte gegevens), wil het Kenniscentrum meezoeken naar oplossingen door na te denken over technieken om de uitvoering van ontwerpen waarbij dit soort gegevens wordt verwerkt, te vergemakkelijken.

Deze vragen zullen ook centraal staan in de bijdrage van het Kenniscentrum aan de transversale prioriteit "smart city", die door de GBA is gedefinieerd in de inleiding van de begroting voor 2022 en die met nieuwe middelen begin 2024 kan worden verwezenlijkt.

Verwezenlijkingen in cijfers

In 2023 zijn **546 adviezen** (waaronder 131 inhoudelijke adviezen en 415 standaardadviezen) over ontwerpen van wet- en regelgeving gepubliceerd. Het aantal behandelde en gepubliceerde wetgevingsadviezen is dus opnieuw gestegen ten

opzichte van het aantal in 2022 gepubliceerde adviezen (278). Het Kenniscentrum **ontving 611 adviesaanvragen** over ontwerpen van wet- of regelgevingsnormen, een verdubbeling ten opzichte van 2022 en 2021 (respectievelijk ongeveer 300 en 250).

In 2023 publiceerde het Kenniscentrum **een algemene aanbeveling** uit eigen beweging, niet alleen gericht aan de wetgever maar ook aan verwerkingsverantwoordelijken, over de verwerking van gegevens uit kieslijsten voor verkiezingspropaganda. Deze aanbeveling vormde de basis voor een bredere voorlichtings- en bewustmakingscampagne van de GBA in 2024, bedoeld om de regels inzake verkiezingspropaganda in herinnering te brengen.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Advies	Status: gepubliceerd	546
Aanbeveling	Status: gepubliceerd	1
Totaal		547

Inspectiedienst

De wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit* (hierna “de WOG”)¹ omschrijft de Inspectiedienst vrij summier als “*het onderzoeksorgaan van de Gegevensbeschermingsautoriteit*”. Concreet betekent dit dat de Inspectiedienst belast is met het onderzoeken van klachten over en ernstige aanwijzingen van inbreuken op de Europese en Belgische wetgeving inzake persoonsgegevens waaronder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna “de AVG”)².

De Inspectiedienst wordt geleid door inspecteur-generaal Peter Van den Eynde en is samengesteld uit inspecteurs. De inspecteurs hebben verschillende profielen (auditors, experts informatieveiligheid en juristen) zodat een multidisciplinaire benadering mogelijk is. Op die manier kunnen zowel technische, organisatorische als juridische aspecten onderzocht worden.

De Inspectiedienst oefent op een onafhankelijke, planmatige, professionele, efficiënte en discrete wijze haar controle activiteiten uit d.m.v. (niet-) periodieke monitoring en thematische inspectieopdrachten op (inter-) nationale verwerkingen in de publieke en private sector gebaseerd op en rekening houdend met de relevante risico’s onder de AVG en aanverwante wet- en regelgevingen op de gegevensbescherming (bvb. camerawetgeving).

De Inspectiedienst beschikt over een uitgebreid arsenaal aan onderzoeksmogelijkheden. Om een dossier te onderzoeken kunnen de inspecteur-generaal en de inspecteurs indien zij dat nodig achten conform de WOG:

- personen identificeren;
- personen verhoren;
- een schriftelijke bevraging houden;

¹ Wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*. U kan deze tekst raadplegen via de volgende link:

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2017/12/03/2017031916/justel>

² Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG*. U kan deze tekst raadplegen via de volgende link: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>.

- onderzoeken ter plaatse voeren;
- informaticasystemen raadplegen en de gegevens die ze bevatten kopiëren;
- informatie elektronisch raadplegen;
- goederen of informaticasystemen in beslag nemen of verzegelen;
- de identificatie van de abonnee of de gewoonlijke gebruiker van een elektronische communicatiedienst of van het gebruikte elektronisch communicatiemiddel vorderen.

De WOG voorziet verschillende manieren om een dossier te laten opstarten door de Inspectiedienst. Een dossier kan voornamelijk worden opgestart:

- op initiatief van het Directiecomité als er ernstige aanwijzingen van een inbreuk zijn, als het nodig is om samen te werken met een buitenlandse gegevensbeschermingsautoriteit, of als er een vraag komt van een rechterlijke instantie of een administratieve toezichthouder.
- op initiatief van de geschillenkamer als er een klacht is waarvoor een onderzoek nodig is, of als een aanvullend onderzoek nodig is.
- op initiatief van de Inspectiedienst zelf als er ernstige aanwijzingen van een inbreuk zijn.

De klokkenluiderswet³ voorziet een aanvulling op de onderzoeksbevoegdheid van de WOG. Externe meldingen die onder de klokkenluidersregeling vallen kunnen door de Inspectiedienst onderzocht worden hetzij ze rechtstreeks worden ingediend bij de Inspectiedienst hetzij via een overdracht van een melding bij de Federale ombudsman⁴ aan de Inspectiedienst en dit naar aanleiding van een tot stand gekomen samenwerkingsprotocol⁵ tussen de Federale ombudsman en de GBA.

Er werd in het verleden ook een [Charter van de Inspectiedienst](#) uitgewerkt dat periodiek wordt bijgewerkt op basis van nieuwe praktijken en inzichten. Dit charter wil het grote publiek en iedereen die in aanraking komt met de Inspectiedienst informeren over het concrete verloop van een inspectie, de verschillende mogelijke onderzoekshandelingen van de Inspectiedienst en de verdere gevolgen ervan.

In het algemeen merkt de Inspectiedienst op (zie ook verder bij de cijfers) dat dossiers complexer worden, niet alleen inhoudelijk, maar ook op procedureel vlak. Na enkele jaren praktijkervaring krijgt de Inspectiedienst van tijd tot tijd de opmerking dat de hoeveelheid gestelde vragen niet altijd proportioneel lijkt in verhouding tot het dossier of dat de vragen zeer algemeen zijn.

Los van de algemene bevragingstechniek die start met het vragen naar de toegang tot stukken die normaal aanwezig moeten zijn als deel van een normale “gegevensbeschermingshuishouding” gelet op de verantwoordingsplicht (bvb. verwerkingsregister, register van incidenten, ...) , zijn andere vragen soms vrij algemeen of vaktechnisch.

³ Wet van 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of het nationaal recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector. U kan deze tekst raadplegen via de hyperlink <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/iustel>

⁴ De federale Ombudsman - Centrum Integriteit, Leuvenseweg 48 bus 6 te 1000 Brussel, integriteit@federaalombudsman.be, <https://www.federaalombudsman.be/nl>

⁵ Gepubliceerd op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/samenwerkingsprotocol-inzake-de-behandeling-van-externe-meldingen-van-inbreuken.pdf>

Sommige algemene vragen hebben tot doel om eerst de context van de verwerking te begrijpen en de middelen waarover een verwerkingsverantwoordelijke kan beschikken te kennen (bvb. vragen naar de omzet, jaarverslag...). Elke casus is anders en vergt dus een unieke beoordeling en inschatting naargelang de risico's verbonden aan de aard en omvang van de verwerking, de "core" activiteiten van een verwerkingsverantwoordelijke en de wettelijke of deontologische regels waaraan deze al dan niet onderworpen is (bvb. lokale of regionale overheid, dokterspraktijk of ziekenhuis, data broker, telecom operator, ...).

De inhoud van de vragen kan ook in een meer positief daglicht worden gesteld. Dikwijls is de achterliggende reden van sommige vragen van opvoedkundige aard (bvb. vragen naar de betekenis van bepaalde woorden in een privacyverklaring of over de technische vaststelling van cookies of tracking op een website...). Deze vragen faciliteren derhalve de bewustwording van bepaalde problemen en laten de bevroegde toe om reeds tijdens de duur van het onderzoek over te gaan tot een bijstelling van de verwerking. De verantwoordingsplicht, één van de sleutelementen in de AVG, verplicht de verwerkingsverantwoordelijke ook om over elke concrete verwerking in detail na te denken, dit proces intern te documenteren en na te gaan of deze effectief AVG conform is.

De vragen dienen met andere woorden niet alleen het onderzoek van een dossier "ten laste" maar kunnen ook sensibiliserend werken naar diezelfde verwerkingsverantwoordelijke, wat deze toelaat om reeds tijdens het onderzoek een aantal aanpassingen te doen. Op die manier wordt de verantwoordelijke uitgenodigd om grondig na te denken over allerhande aspecten van zijn verwerkingen en kan hij meer precies beoordelen of zijn verwerking(en) wel of niet conform de AVG is (zijn) en desgevallend bijsturen.

Het al dan niet proportionele karakter van de hoeveelheid vragen is bovendien niet altijd van in het begin van een dossier vast te stellen. De Inspectiedienst werkt dus niet met een "vaste" aanpak van dezelfde vragen voor alle dossiers. Zoals hiervoor vermeld dient ze soms eerst zicht te krijgen op de algemene problematiek (bvb. indien de GBA geen recente richtlijnen heeft gepubliceerd over een bepaald type techniek of verwerking) alvorens een evenwichtige beoordeling te kunnen maken over een specifiek punt of probleem. Verwerkingsverantwoordelijken die blijk geven van een heldere transparantie via de middelen dat de AVG hen aanbiedt (zoals bvb. de privacyverklaring voor de burger of het register van de verwerkingsactiviteiten) hebben doorgaans minder te beantwoorden vragen van de Inspectiedienst waardoor de onderzoeksfase ook minder moeizaam doorlopen wordt. Zoals gezegd kan het aantal vragen daarnaast dus ook de nodige reflectie aanmoedigen over de beoordeling van een aantal risico's door de bevroegde verwerkingsverantwoordelijke die niet eerder in rekening werden gebracht.

Wat leren ons tot nu toe de zogenaamde Schengen audits

In het kader van het evaluatie- en toezichtmechanisme voor de controle op de toepassing van het Schengenacquis voert de GBA en in het bijzonder de Inspectiedienst "audits" uit.

Deze audits bestaan uit een nationaal luik en een Europees luik. Het nationale luik is het auditeren van een aantal spelers op het vlak van gegevensbescherming. Zo controleert de Inspectiedienst *momenteel* de FOD Buitenlandse Zaken en de dienst Vreemdelingenzaken (hierna "DVZ"). Dit voornamelijk via een auditprogramma. In dat

kader voert ze audits uit op Belgisch grondgebied, maar ook in de Belgische ambassades en consulaten in het buitenland.

De Inspectiedienst werkte intussen een eerste vierjaarlijkse audit cyclus af. Zo voldoet de GBA aan haar vierjaarlijkse auditverplichting⁶. De VISA⁷ verwerkingen van de ambassades van Dublin, Parijs, Den Haag, Londen, het Consulaat Generaal van Istanbul en de ICT dienst van de FOD Buitenlandse Zaken te Brussel werden geauditeerd alsook de concrete verwerker – de zogenaamde ESP “external service provider”) die in Istanbul en Londen betrokken waren in de VISA verwerkingen. Voor elk van de plaatsbezoeken werd een audit traject doorlopen (gaande van invullen van vooraf opgestuurde vragenlijsten, een plaatsbezoek en nadien af te leveren informatie en documentatie) en een auditrapport afgeleverd met aanbevelingen zowel voor de FOD Buitenlandse Zaken als voor de ESP’s met wie werd samengewerkt. Met de aanbevelingen poogt de Inspectiedienst de FOD Buitenlandse Zaken attent te maken op aandachtspunten die voortvloeien uit enerzijds de Visum Information Systeem Verordening 767/2008⁸, de Visumcode Verordening 810/2009⁹ en anderzijds de AVG.

De Inspectiedienst merkt op dat de samenwerking met de diverse actoren binnen de FOD Buitenlandse Zaken gekenmerkt wordt als heel constructief met een positief evoluerende trend. Dit neemt niet weg dat de auditopdracht op zich complex is : een deskundige moet zich bekwamen in zowel de AVG als in de Europese SISII^{10 11} en Visum Information Systeem Verordening 767/2008¹², de Visumcode Verordening 810/2009¹³. Hij of zij moet de Engelse taal voldoende machtig zijn én moet zowel juridisch als technisch onderlegd zijn alsook audit vaardigheden hebben om de evaluatie ter plaatse uit te voeren binnen een streng afgebakende methodologie en tijdsframe.

In eerdere jaarverslagen werd regelmatig in algemene bewoordingen verslag gemaakt van wat audits op zich behelzen. De Inspectiedienst wenst echter in dit jaarverslag enkele resultaten mee te geven om haar auditopdracht beter behapbaar te maken en te concretiseren. Tot op heden valt immers de bereidwillige

⁶ We verwijzen hier naar de VIS-verordening cf. artikel 41, waar de GBA optreedt als nationale toezichthoudende autoriteit.

⁷ Het systeem faciliteert de aanvraag procedure voor het bekomen van een visum en controleert preventief op visa shopping/ fraude en ondersteunt de controles-bij de buiten grenzen van de lidstaten en de interne (nationale) beveiliging.

⁸ Verordening (EU) 767/2008 van 9 juli 2008 *betreffende het Visuminformatiesysteem (VIS) en de uitwisseling tussen de lidstaten van gegevens op het gebied van visa voor kort verblijf (VIS-verordening)*. Hierna “VIS-verordening”.

⁹ Verordening (EG) nr. 810/2009 van 3 juli 2009 *tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (“Visumcode”)*. Hierna *Visumcode Verordening*.

¹⁰ Schengen Information System

¹¹ VERORDENING (EU) 2018/1861 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 28 november 2018 *betreffende de instelling, de werking en het gebruik van het Schengeninformatiesysteem (SIS) op het gebied van grenscontroles, tot wijziging van de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen en tot wijziging en intrekking van Verordening (EG) nr. 1987/2006* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1861>

¹² Verordening (EU) 767/2008 van 9 juli 2008 *betreffende het Visuminformatiesysteem (VIS) en de uitwisseling tussen de lidstaten van gegevens op het gebied van visa voor kort verblijf (VIS-verordening)*. Hierna “VIS-verordening”.

¹³ Verordening (EG) nr. 810/2009 van 3 juli 2009 *tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (“Visumcode”)*. Hierna *Visumcode Verordening*.

samenwerking met de geauditeerden op alsook het feit dat de audits effectief tot resultaten leiden en dit niet alleen tijdens de audit al zelf, maar ook nadien tijdens het ganse auditproces.

Deze resultaten situeren zich op **3 grote vlakken**.

Ten eerste op het vlak van de “centrale diensten”. De Inspectiedienst meende dat :

- de FOD Buitenlandse Zaken en DVZ als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken voor de VISA verwerking optreden en moesten voorzien in de informatieverplichting¹⁴ wat verwezenlijkt werd door middel van een getekend samenwerkingsprotocol en communicatie hierover op hun beide websites;
- samenwerkingsprotocollen tussen de FOD Buitenlandse Zaken en externe overheidsdiensten¹⁵ (exclusies DVZ – zie voorgaand punt) voorzien of aangepast moeten worden wanneer persoonsgegevens worden doorgegeven dan wel toegang wordt gegeven tot de fysieke omgeving van de ambassades en consulaten en/of systeemtechnische beveiligingsafspraken wanneer externe overheidsdiensten gehuisvest zijn in hetzelfde pand en gebruik maken van dezelfde technische apparatuur (hard en /of software) en toegang hebben tot de fysieke lokalen;
- een versterking, door meer ondersteuning in mensen en middelen, van de Functionaris voor Gegevensbescherming van de FOD Buitenlandse Zaken alsook dat naast sensibilisering en opleiding de functionaris voor Gegevensbescherming meer intern betrokken moet worden bij nieuwe of wijzigende verwerkingsactiviteiten. De Inspectiedienst merkt ook de goede constructieve samenwerking met de Functionaris voor Gegevensbescherming op;
- instructies in overeenstemming werden gebracht met de Visumcode Verordening 810/2009¹⁶ in functie van de archiveringsbewaartermijn van 2 jaar cf. het artikel 37, 3 Visumcode waar individuele aanvraagdossiers worden bewaard voor een periode van ten minste 2 jaar te rekening vanaf de datum van de beslissing over de aanvraag, en de opleiding van de medewerkers van de verwerkers. De Inspectiedienst merkt op dat de Directie Visa snel en gepaste maatregelen liet nemen;
- de transparantie over de VISA verwerkingen en de rechten en vrijheden van visumaanvragers, via formulieren en privacyverklaringen, werd geactualiseerd;
- de centrale contracten met verwerkers (ESP's of de “external service providers) via aanbestedingsdossiers nadrukkelijker moeten rekening houden met diverse verplichtingen van de AVG en de Visum Information Systeem Verordening 767/2008¹⁷ / de Visumcode Verordening 810/2009¹⁸, maar ook de controle op de naleving van de gemaakte afspraken met de ESP's moet periodiek nagezien worden en gedocumenteerd;

¹⁴ Cf. Artikel 26 AVG.

¹⁵ Bvb. vertegenwoordigers van het ministerie van defensie of vertegenwoordigers (liaison officers) van de federale politie.

¹⁶ Verordening (EG) nr. 810/2009 van 3 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (“Visumcode”). Hierna Visumcode Verordening.

¹⁷ Verordening (EU) 767/2008 van 9 juli 2008 betreffende het Visuminformatiesysteem (VIS) en de uitwisseling tussen de lidstaten van gegevens op het gebied van visa voor kort verblijf (VIS-verordening). Hierna “VIS-verordening”.

¹⁸ Verordening (EG) nr. 810/2009 van 3 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (“Visumcode”). Hierna Visumcode Verordening.

■ de Inspectiedienst heeft aangegeven om de bedrijfscontinuïteitsplannen (BCP), de rampenherstelplannen (DR) verder te formaliseren en de high-availability (HA) beter meetbaar te maken. Daarnaast werd ook het belang benadrukt van het afwerken van het geformaliseerd beveiligingsbeleid om de integriteit en vertrouwelijkheid van de gegevens te waarborgen. De aandacht werd eveneens gevestigd op potentiële verbeterpunten in de huidige technische beveiligingspraktijken, met als doel onze algehele beveiligingspostuur te versterken en de risico's beter te beheren.

Ten tweede op het vlak van de (werking van de Belgische) ambassades en consulaten werd nazicht van de procedurele, fysieke en systeem technische verwerkingen van de Visa aanvragen op desbetreffende locaties uitgevoerd via inzage in concrete visumaanvraagdossiers. Nazicht van de informatiedoorstroming tussen de verschillende externe partijen in deze verwerkingsactiviteit, gebruik van de juiste centrale formulieren en transparantie die voorzien wordt naar de visumaanvrager stonden mede op de radar. In elk van de locaties werden aanbevelingen gegeven om de verwerkingsactiviteit verder te optimaliseren. Omdat Belgische ambassades en consulaten vaak gehuisvest zijn in eerder historische panden werd pragmatisch nagedacht aan mogelijke oplossingen. De bereidwilligheid was steeds hoog, de afgeleverde informatie was kwaliteitsvol. Aandachtspunten voor de ambassades en consulaten blijven de wijze waarop fysiek en systeemtechnisch wordt omgaan met externe overheidsdiensten binnen hun organisatie, het nazicht op de contractuele overeenkomst (in conformiteit met de verplichtingen vanuit de AVG) wanneer gewerkt wordt met lokale verwerkers (bvb. voor het vernietigen van documenten bij het einde van de bewaartermijn en de contracten voor CCTV) en het voorzien van en toezien op het kennisniveau van de medewerker van externe verwerkers (ESP's) zoals de Visumcode voorschrijft alsook het documenteren van deze acties.

Ten derde op het vlak van de werking van de zogenaamde ESP's (de "external service providers") die dikwijls optreden als concrete verwerkers ter plaatse van de ambassades en consulaten. De Inspectiedienst bezocht ter plaatse de lokale afdeling van deze ESP's en ondervroeg hen via basis vragenlijsten. Extra aandacht ging naar de positionering van deze lokale afdeling binnen de algemene structuur van deze internationale organisaties met aanvullende aandacht voor de toegankelijkheid en de positie van de functionaris voor gegevensbescherming. Naast een fysiek plaatsbezoek werden ook de informatiekkanalen voor de visumaanvrager, de procedures en technische systemen voor de verwerking van de persoonsgegevens van de visumaanvrager nagezien. Zo maakte de Inspectiedienst diverse aanbevelingen over de voorziene systeemtechnische toegang tot de persoonsgegevens van visumaanvragers, de transparantie naar de visumaanvragers over de VISA verwerkingen, de correctie vermelding van de rechten en vrijheden en waar nodig het gebruik van geactualiseerde formulieren. De Inspectiedienst beval ook aan dat de FOD Buitenlandse Zaken toeziet op en voorziet in kwaliteitsvolle opleidingen voor het personeel van de verwerker want haar externe medewerkers moeten voor over voldoende kennis beschikken voor een goede dienstverlening af te leveren en voor toereikende informatie aan de aanvragers te kunnen geven. Ook op de contractuele overeenkomsten, wanneer deze ESP's samenwerkten met onderaannemers, en de wijze waarop informatie over (nieuwe) onderaannemers werd doorgegeven aan de FOD Buitenlandse Zaken en de goedkeuringsmogelijkheid van de FOD Buitenlandse Zaken waren onderhevig aan audit aanbevelingen van de Inspectiedienst.

In het kader van dit Schengenacquis en de deelname aan de meer beleidsmatige Europese werkgroepen ter zake heeft de Inspectiedienst al de nodige/nuttige input kunnen leveren.

Een nieuwe bevoegdheid ingevolge de klokkenluiderswetgeving

Sinds ongeveer medio 2023 heeft de GBA en meer specifiek de Inspectiedienst een nieuwe bevoegdheid inzake de zogenaamde klokkenluiderswetgeving¹⁹. Deze bevoegdheid geldt voor de reglementering waarop de GBA toezicht uitoefent volgens zijn organieke wet (zie specifiek artikel 4 van de WOG: “De Gegevensbeschermingsautoriteit is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de verwerking van persoonsgegevens”). Hiervoor werd ook met de Federale Ombudsman een protocolakkoord afgesloten²⁰.

De klokkenluiderswet²¹ heeft als gevolg dat personen die binnen een arbeidsrechtelijke context in de private sector geconfronteerd zijn geworden met een inbreuk op de gegevensbeschermingsregelgeving, deze inbreuken direct dan wel indirect kunnen melden aan de GBA. Voor de inbreuken die binnen een arbeidsrechtelijke context in de openbare sector door een medewerker worden vastgesteld, blijft evenwel de Federale Ombudsman bevoegd.

De GBA heeft daarom extra acties ondernomen en enerzijds een protocolakkoord tussen de Federale Ombudsman en de GBA getekend door beide partijen einde juni 2023 en anderzijds de website van de GBA aangepast met extra informatie voor “klokkenluiders”²².

Gezien de Inspectiedienst het onderzoeksorgaan van de GBA is, werd ze bevoegd voor opvolging van dossiers rond klokkenluiders en heeft ze sinds juni 2023 ook al ervaring kunnen opdoen met deze nieuwe instroom van meldingen.

Meldingen die onder de klokkenluidersregeling vallen kunnen door de Inspectiedienst onderzocht worden indien ze hetzij rechtstreeks worden ingediend bij de Inspectiedienst bij voorkeur via de mailbox inspection@apd-gba.be hetzij onrechtstreeks worden ingediend via een overdracht van de Federale ombudsman²³ aan de Inspectiedienst.

¹⁹ Wet van 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of het nationaal recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector. U kan deze tekst raadplegen via de hyperlink

<https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/justel>

²⁰ <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/samenwerkingsprotocol-inzake-de-behandeling-van-externe-meldingen-van-inbreuken.pdf>

²¹ Wet van 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of het nationaal recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector. U kan deze tekst raadplegen via de hyperlink

<https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/justel>

²² <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger/klokkenluiders>

²³ De federale Ombudsman - Centrum Integriteit, Leuvenseweg 48 bus 6 te 1000 Brussel, integriteit@federaalombudsman.be, <https://www.federaalombudsman.be/nl>

Zo heeft de Inspectiedienst in die tweede helft van 2023 (ook het moment dat er expliciete informatie hieromtrent op de website is vermeld²⁴) ongeveer een **30-tal meldingen ontvangen**.

Een **eerste vaststelling** is echter dat het in de meerderheid van de gevallen handelt over onterechte meldingen. Het betreffen eerder “algemene” meldingen rond privacy-gerelateerde aspecten zonder dat er sprake is van enige professionele relatie tussen melder en de klokkenluidersmelding.

Bvb. iemand heeft in zijn buurt bewakingscamera’s gezien, garantie/betalingsysteem voor bickers op de Gentse feesten, de plaatsing van cookies op een website, ...

De afwezigheid van een arbeidsrechtelijke context alsook de tewerkstelling binnen de private sector maakten dat meerdere melders geen beroep konden doen op deze klokkenluidersregeling. De Inspectiedienst wijst erop dat evenwel deze informatie verder wordt bewaard en kan dienen als een signaal over een bepaalde verwerking of (een praktijk bij een) verwerkingsverantwoordelijke. Zo wordt vaak een algemeen antwoord verstuurd waarbij de verschillende mogelijkheden tot actie bij de GBA wordt meegegeven (zoals bvb. het stellen van een vraag of het indienen van een bemiddelingsverzoek of klacht).

Een **tweede vaststelling** is dat wat de (tot nu toe beperkte) “echte” meldingen betreft die effectief verder onderzocht moeten worden, het probleem zich stelt van een zeer povere inhoudelijke begeleiding van de melding om een verdere behandeling ten gronde te kunnen verantwoorden (te vage omschrijving, eerder “van horen zeggen”, geen documenten ter ondersteuning van de melding, ...). Deze vaststelling blijft zelfs gelden als de Inspectiedienst expliciet bijkomende elementen opvraagt aan de melder (waarop niet altijd een antwoord volgt).

De Inspectiedienst dient immers op basis van onder meer de AVG en de WOG rekening houden met een proportioneel onderzoek. Zoals het Kenniscentrum van de GBA stelde in haar advies nr. 69/2022 van 22 april 2022 m.b.t. voorontwerp van wet betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of nationale recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector kan een melding in de zin van de klokkenluiderswet immers “*belangrijke gevolgen hebben voor de geïdentificeerde personen*”.

De Inspectiedienst contacteerde in deze gevallen de melder maar deze kon geen bewijzen aanleveren om zijn of haar verhaal te toetsen. Voor de Inspectiedienst blijft bewijsvoering essentieel en kan op basis van een louter vermoeden of een verhaal niet zomaar een onderzoek opgestart worden. In het Charter van de Inspectiedienst²⁵ wordt gesteld “*De inspecteur-generaal en de inspecteurs moeten het beginsel van evenredigheid en noodzakelijkheid respecteren. Concreet mogen onderzoeken niet verder gaan dan nodig is, rekening houdend met het dossier*”.

Tenslotte stelt de Inspectiedienst vast dat de (gewenste) anonimiteit van de melder ook een belemmerd effect kan hebben op een verdere behandeling. Opnieuw kan verwezen worden naar het eerder geciteerde advies 69/2022 van het Kenniscentrum: “*Dit neemt niet weg dat de Autoriteit van mening is dat een anonieme melding optioneel en uitzonderlijk moet blijven. Niet alleen bemoeilijkt een dergelijke werkwijze de communicatie tussen de melder en de bestemming van de melding*”

²⁴ <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger/klokkenluiders>

²⁵ Zie pagina 18 van het charter gepubliceerd op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/charter-van-de-Inspectiedienst.pdf>

(dewelke nodig is voor een passende opvolging), bovendien kan dit aanleiding geven tot misbruiken in hoofde van de melders en daarmee gepaard gaande ongeoorloofde verwerking van persoonsgegevens. Hoewel de eindverantwoordelijkheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens steeds rust bij de respectieve verwerkingsverantwoordelijken (de onderneming bij een interne melding/ de bevoegde autoriteiten of federale coördinator voor de externe meldingen), dient ook de melder de nodige verantwoordelijkheidszin aan de dag te leggen; een melding kan immers belangrijke gevolgen hebben voor de geïdентificeerde personen. De melder mag geen drempel ervaren om een melding te doen, doch, indien de anonieme melding de norm wordt, glijdt men af naar een verklikingscultuur en de uitwassen die daarmee gepaard gaan. Het valt dan ook te betreuren – een dergelijke verplichting vloeit immers niet voort uit de richtlijn – dat de aanvrager (d.w.z. de auteur van het ontwerp van normatieve tekst) ervoor heeft geopteerd om te voorzien in een veralgemeend recht om een anonieme melding te doen. In het licht van het proportionaliteits- en evenredigheidsbeginsel lijkt het daarentegen aangewezen om, onverminderd bestaande verplichtingen om te voorzien in anonieme melding op grond van het Unierecht, het recht om een anonieme melding te doen te beperken tot de gevallen waar de risico's voor de melder duidelijk opwegen tegen de potentiële nadelige gevolgen voor de in de melding geïdентificeerde personen". De wetgever heeft (slechts beperkt) hiermee rekening gehouden – de parlementaire voorbereidingen stellen immers onder meer dat de anonimiteit "uitzonderlijk" moet blijven: « In elk geval moet anonimiteit evenwel optioneel en uitzonderlijk blijven, aangezien ze de communicatie tussen de melder en de bestemming van de melding kan bemoeilijken, terwijl die communicatie nodig kan zijn voor een passende opvolging (in het bijzonder om de juistheid van de beschuldigingen te beoordelen en de gemelde inbreuk op te lossen)". In beginsel kan volgens de privacywetgeving en de concrete aanpak ervan door de GBA inderdaad een anonieme behandeling van een klacht/melding gebeuren, maar dit maakt inhoudelijk en procedureel de zaken meestal een pak complexer. Ook stelt zich regelmatig het probleem dat zelfs het niet vermelden van de concrete naam van de melder er toch toe kan leiden dat de geïdентificeerde instantie ook indirect de identiteit kan afleiden uit de context van de concrete zaak. Het is niet duidelijk of de melders hier effectief op van de hoogte zijn en wat de mogelijke gevolgen dan zijn voor bvb. de bevoegde autoriteit die effectief de zaak toch verder onderzocht zou hebben in dat geval.

De anonimiteit die gevraagd wordt onder de klokkenluidersregeling is voor de Inspectiedienst een aandachtspunt en wordt gerespecteerd tijdens de onderzoeksfase cf. de geheimhoudingsplicht in artikel 20 § 1 van de klokkenluiderswet²⁶. Ook de WOG voorziet in een expliciete geheimhouding (zeker wat de inspectiefase betreft), met name artikel 64 stelt het volgende: "§ 3. Het onderzoek is geheim, behoudens wettelijke uitzondering, tot het moment van de neerlegging van het rapport van de inspecteur-generaal bij de geschillenkamer."

²⁶ Wet van 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of het nationaal recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector. U kan deze tekst raadplegen via de hyperlink

<https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/justel>

De Inspectiedienst wijst er echter ook op dat de klokkenluiderswet²⁷ voorziet in een mogelijke uitzondering op deze geheimhoudingsplicht indien de directe of indirecte bekendmaking van de identiteit op het einde van het onderzoek (door de Geschillenkamer van de GBA) zou worden gezien als een noodzakelijke en evenredige verplichting ter waarborging van de rechten van verdediging van de betrokken verwerkingsverantwoordelijke cf. het artikel 20 § 2 klokkenluiderswet. Ook kan in sommige gevallen de bekendmaking (zonder dat de identiteit zou worden vernoemd) ook indirect afgeleid worden uit de context zoals het mededelen van de stukken en de inzage in het dossier. Bovenstaande maakt dat een melder bewust moet zijn van deze situatie waardoor een verder onderzoek kan worden gestaakt op vraag van de klager. Een behandeling van de melding in functie van de klokkenluidersregeling is bijgevolg dan ook niet steeds evident te voeren zelfs mits de waarborgen van de anonimiteit.

(Eerste) ervaringen na het meer inzetten op seponeringen

In eerdere jaarverslagen werd reeds gewezen op de niet geringe werklust bij de GBA en de Inspectiedienst. Hoewel de AVG bedoeld is als een meer laagdrempelige afhandeling van “*data privacy*” gerelateerde dossiers en de GBA dit idee niet ongenegen is, dienen er wel mechanismen gevonden te worden om de werklust onder controle te houden en dossiers niet te lang te laten aanslepen. Dit noch voor de betrokkenen, noch voor de GBA in het algemeen en de Inspectiedienst in het bijzonder.

Eén van de (wettelijke) mogelijkheden die de Inspectiedienst heeft, is met name de mogelijkheid om een dossier zonder gevolg te klasseren (“*seponering*”), zoals voorzien in de WOG. In het verleden hanteerde de Inspectiedienst reeds deze optie als zij bvb. van de klager geen bijkomende gedetailleerde informatie kreeg om de zaak correct te kunnen aanvatten, als de klager tijdens het onderzoek zelf aangaf dat de klacht mocht afgesloten worden (als de klager bvb. reeds een afdoende oplossing bekwaam van de tegenpartij) of als duidelijk was (na al dan niet bijkomend onderzoek) dat de GBA niet bevoegd was.

Ondertussen wordt dit instrument dus ook ingezet als een soort van beleidsinstrument.

De bedoeling van een dergelijke tussenkomst is in eerste instantie immers het ervoor zorgen dat de AVG wordt toegepast, waarbij de boete of een andere sanctionering niet noodzakelijk het doel op zich is. De visie van de GBA is nog steeds “*leiden naar een digitale wereld waar privacy een realiteit is voor iedereen*”.

De Inspectiedienst onderzoekt immers zowel “*in scope*” en desgevallend ook “*out of scope*” verschillende privacy-gerelateerde elementen. In veel van deze gevallen handelt het concreet over specifieke middelen van de verwerkingsverantwoordelijke om ten aanzien van de burger in het algemeen en de betrokkene in het bijzonder de transparantie te verhogen.

²⁷ Wet van 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of het nationaal recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector. U kan deze tekst raadplegen via de hyperlink

<https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/justel>

Voorbeelden daarvan zijn het publiceren van een duidelijke, volledige en AVG conforme privacy en cookiepolicy, het (intern) opmaken van een verwerkingsregister en een correcte uitoefening van de rechten van de betrokkenen (bvb. recht van toegang of verzet) mogelijk maken.

De Inspectiedienst stelt in de praktijk echter vast dat deze middelen soms nog steeds te wensen overlaten, zelfs nu de AVG reeds van toepassing is sinds 25 mei 2018 (en zelfs in voege vanaf 2016). Een verwerkingsverantwoordelijke kan immers niet meer onwetend zijn.

De Inspectiedienst legt dan ook regelmatig de nadruk op deze transparantie-verhogende instrumenten in haar onderzoeken, aangezien deze aan alle burgers ten goede kunnen komen.

De verwerkingsverantwoordelijken die op die manier in het vizier komen zijn zeer gevarieerd, in dat kader handelde het eerder al over bvb. een festivalorganisator, een uitzend bureau, online kansspelen, gemeenten, banken, ...

Als de Inspectiedienst merkt dat de verwerkingsverantwoordelijke meteen zijn medewerking verleent en zich constructief wenst op te stellen door oplossingsgericht te handelen en rekening te houden met de opmerkingen van de Inspectiedienst, klasseert deze laatste dan ook regelmatig concrete dossiers op haar niveau.

De geboekte, concrete resultaten na tussenkomst van de Inspectiedienst leiden immers rechtstreeks tot een grotere AVG-conformiteit. Bovendien is er binnen de GBA ook een snellere afhandeling van deze dossiers wat niet alleen de GBA zelf ten goede komt (op het vlak van bvb. de werklast), maar ook voor de betrokken partijen positief te noemen is (voor de verwerkingsverantwoordelijke is er sneller zekerheid over de afhandeling en de gevolgen in zijn dossier maar voor de burger is er meer AVG conformiteit van de instanties die persoonsgegevens verwerken).

Deze manier van werken blijkt dus inderdaad vanuit de praktijk een toegevoegde waarde te genereren. In een aantal gevallen kan de term “seponering” soms een negatieve connotatie hebben, maar in vele gevallen schuilt achter de term een onderzoek dat tot gewenste resultaten heeft geleid en een betere AVG conformiteit tot gevolg heeft. Een klassering zonder gevolg hoeft dus niet meteen te betekenen dat een dossier meteen verticaal wordt geklasseerd.

Als gevolg hiervan zal de Inspectiedienst verder onderzoeken of dergelijke seponeringen al dan niet verruimd kunnen worden tot andere domeinen van de AVG en dus niet noodzakelijk beperkt blijven tot transparantie-verhogende instrumenten.

Cijfers

■ 70 nieuwe dossiers bij de Inspectiedienst aanhangig gemaakt door de geschillenkamer. Deze dossiers zijn afkomstig van inkomende klachten. Uit deze klachten merken we enkele steeds terugkerende clusters op van onderzoeksthema's:

- Verschillende dossiers handelden over bewakingscamera's en de camerawetgeving in België. We stellen vast dat nog steeds personen en bedrijven die bewakingscamera's plaatsen zich niet bewust zijn van de impact op de persoonlijke levenssfeer voor diegene die deze bewakingscamera's moeten ondergaan. Bewoners van appartementsgebouwen en

studentenpanden kwamen bvb. in 2023 aan bod. Enkele jongeren en ouderen waren mondig en moedig om deze problematiek aan te kaarten.

- Om de werklast te beperken en om het onderzoek meer efficiënt te laten verlopen, werd telkens op eenzelfde manier beroep gedaan op de lokale politiediensten om vaststellingen te verrichten. Dit zorgt voor een daling van de eigen werklast en heeft ook te maken met het feit dat de lokale politiediensten beter op de hoogte zijn van de concrete lokale situatie. De Inspectiedienst stelt ook vast dat vaststellingen van de lokale politie op het terrein ook een duidelijke draagkracht en impact hebben en zorgen voor meer effectieve bescherming dan wanneer de situatie “op afstand” wordt bevraagd. Hoewel het dikwijls andere (lokale) politiezones betrof, is de samenwerking met de lokale politie in de cameradossiers telkens vlot verlopen.

Dit jaar werd aanvullend ook een opleiding gegeven aan de lokale politie in het kader van de zogenaamde “Dag van de wijkagent”. De Inspectiedienst poogt ook hier de politiediensten te ondersteunen en is daarom gestart met extra documentatie die duiding zal geven wanneer een bewakingscameraonderzoek zal gevoerd worden;

- Aangezien een website dikwijls een visitekaartje is voor de verwerkingsverantwoordelijke en een eerste toegang vormt tot diezelfde verwerkingsverantwoordelijke blijft de Inspectiedienst aandacht hebben voor een voldoende kwalitatieve privacyverklaring en daaruit volgend gegevensbeschermingsbeleid. Bijhorend blijft het ook een prioriteit om na te gaan op welke manier er wordt omgegaan met cookies en tracking. Het valt de Inspectiedienst hierbij op dat er nog regelmatig door verwerkingsverantwoordelijken dient bijgestuurd te worden en de plaatsing van deze cookies niet altijd op een correcte privacy vriendelijke manier gebeurt. In dat kader is in 2023 ook bijzondere aandacht gegaan naar het behandelen van klachten die geïnitieerd werden door buitenlandse belangengroepen die betrokkenen vertegenwoordigen. De Inspectiedienst merkt op dat wanneer de vertegenwoordiging van een betrokkene door een belangengroep wordt voorzien enkele bijzonderheden werden vastgesteld. Omdat de Inspectiedienst zowel à charge als à decharge een klachtonderzoek merkt de Inspectiedienst onder meer op dat volmachten niet steeds voldoende specifiek waren uitgeschreven, het belang van de betrokkenen in twijfel kon getrokken worden en een potentieel belangenconflict tussen de betrokkene en de vertegenwoordiger werd vastgesteld. De Inspectiedienst heeft in dit kader diverse vaststellingen uitgeschreven in individuele onderzoekersdossiers die nadien door de geschillenkamer werden behandeld, anderzijds heeft de Inspectiedienst ook enkele van deze dossiers zelf geseponeerd omdat ofwel het voorwerp van de klacht was verdwenen door diverse acties van de verwerkingsverantwoordelijke ofwel omdat de vertegenwoordiger van de betrokkene een algemene klacht tegen de verwerkingsverantwoordelijke had ingediend zonder evenwel gebruik te maken van de communicatie kanalen en het voorafgaand uitoefenen van zijn of haar rechten ten aanzien van de verwerkingsverantwoordelijke (wat in vele gevallen immers al kan leiden tot meer conformiteit);
- Het thema direct marketing blijft ook voldoende aandacht opeisen. Deze verwerkingen kunnen vergeleken worden met een ijsberg waar de impact van het deel boven de waterlijn op zich niet altijd even grote problemen lijkt te geven, maar vooral het minder transparante deel onder de waterlijn bij nader

onderzoek de nodige aandacht blijft opeisen van de Inspectiedienst. In dat kader neemt vooral de problematiek van zogenaamde “data brokers” een centrale positie in, waarbij niet alleen de correcte grondslag maar ook de nodige transparantie de nodige aandacht vergen.

- 1 nieuw dossier bij de Inspectiedienst aanhangig gemaakt door het Directiecomité.
- 13 nieuwe dossiers door de Inspectiedienst op eigen initiatief opgestart (inclusief 4 directe klokkenluidersmeldingen die rechtstreeks werden aangebracht via het inspectie emailadres) en 2 nieuwe klokkenluidersmeldingen die via de Federale ombudsman onrechtstreeks bij de Inspectiedienst werden aanhangig gemaakt. In totaal werden dus 6 klokkenluidersdossiers al opgestart.
- Opnieuw werd in 2023 één voorlopige maatregel opgelegd. Het betrof een maatregel ten aanzien van een buiten de EU/EER beheerde website waarop private contactgegevens van Belgische politici werden gepubliceerd.
- Nieuw in 2023 zijn de meldingen inzake de klokkenluiderswetgeving (waarvan ook eerder al sprake). In 2023 (de facto van midden 2023) werden in dat verband 24 meldingen ontvangen, waarvan slechts 6 dossiers effectief gelinkt waren met deze wetgeving (zie ook terug).

Hieronder kan een tabel teruggevonden worden met meer cijfermateriaal. Het valt op dat de instroom van nieuwe dossiers lager is dan in 2021 en 2022.

Voor de huidige ploeg van 11 personen (aantal pas bereikt in december 2023) is gebleken dat wat werklast (en welzijn op het werk) betreft een voldoende evenwicht moet gevonden worden tussen het aantal inspecteurs en het aantal dossiers:

- Het aantal vermelde dossiers betreft enkel het “*inspectiewerk*”. Zoals reeds eerder vermeld verricht de Inspectiedienst ook audits die aan belang blijven toenemen wat ook druk zet op het aantal mogelijk te behandelen inspectiedossiers. Verschillende inspecteurs dienen immers hun tijd te verdelen tussen dit auditwerk en de inspectieopdrachten – een daling van de cijfers laat dan ook toe om meer tijd in dergelijke audits te steken (vanuit Europa merkt de Inspectiedienst immers ook op dat nieuwe wetgeving dergelijke verhoogde aandacht vereist) – zie ook voor een bijkomende uitleg hierboven;
- De Inspectiedienst telde (pas) op het einde van 2023 11 inspecteurs, waarvan 2 een specifiek ICT profiel hebben. Beide profielen ondersteunen in hoofdzaak de andere collega’s aangezien het een trend is dat de meeste onderzoeken zowel een juridisch als een technisch component in zich hebben. Dergelijke specifieke technische onderzoeken vergen de nodige tijd;
- De daling van het aantal inkomende dossiers heeft ook opnieuw toegelaten om in de meer principiële dossiers in de diepte te kunnen gaan – niet alleen inhoudelijk worden de vraagstukken complexer maar ook op het vlak van verschillende procedurele elementen merkt de Inspectiedienst op dat bepaalde dossiers steeds meer aandacht vragen.
- het werken in de diepte laat de Inspectiedienst toe om naar de Geschillenkamer en de verwerkingsverantwoordelijke toe kwalitatief betere verslagen af te leveren die aanleiding geven tot minder en vermijdbare (inhoudelijke) betwistingen voor het Marktenhof. Meer gerichte confrontaties van de verwerkingsverantwoordelijke tijdens het onderzoek met bevindingen in technische verslagen of verslagen met vaststellingen van websites zorgt voor beter gemotiveerde en minder betwistbare vaststellingen voor de Geschillenkamer en het Marktenhof. Het meer gericht zijn op kwalitatieve onderzoeken in plaats van de hoeveelheid aan onderzoeken spaart ook tijd en middelen uit.

In 2023 had de Inspectiedienst 85% afgesloten dossiers. Hoewel een lange(re) behandelingstermijn niet kan uitgesloten worden wegens verschillende redenen, verdient het zoveel als mogelijk de voorkeur om dossiers niet te lang te laten aanslepen. Door enerzijds minder dossiers te moeten behandelen, door ervaring/professionalisme en meer efficiëntie door bvb. seponeringen is dit percentage verhoogd kunnen worden.

- De verhouding tussen Nederlandstalige en Franstalige dossiers blijft in globaal min of meer hetzelfde in de zin dat er steeds meer Nederlandstalige dossiers zijn waarbij het verschil soms fluctueert.

- Belangrijk is ook met name dat de doorlooptijd en achterstand niet vergroot. Doordat het aantal inkomende dossiers lager was, konden de inspecteurs ook meerdere oudere dossiers afgewerkt krijgen en nieuwe dossiers aanpakken.

- Het percentage van dossiers aanhangig gemaakt door de Inspectiedienst zelf blijft echter nog steeds (te) laag. Nieuw dit jaar is dat de Inspectiedienst ook nazicht opgestart om na te zien op welke wijze de verwerkingsverantwoordelijke gevolg gaf aan de beslissing ten gronde van de Geschillenkamer. Dit nazicht verhoogt alvast het huidige percentage.

Een ander steeds terugkerende vaststelling hierbij blijft dat de Inspectiedienst door de blijvende hoge werklast nog (te) weinig vrije marge heeft om proactief op te treden en dus uit eigen beweging dossiers kan opstarten.

Nochtans geeft de Inspectiedienst nog nadrukkelijker aan dan voorheen dat er nadelen verbonden zijn aan het vooral reactief en op “*hoog volume*” te werk gaan, en dat de intentie tot het meer “*proactief*” werken met gebruik van meer onderzoeksbevoegdheden tot op heden onder druk blijft staan en dus nog (te) beperkt blijft.

Een nog hogere seponeringsgraad kan hieraan verhelpen als de sepotrend zich doorzet, alsook het feit dat eind 2022 de Kamer van Volksvertegenwoordigers een kaderuitbreiding voor de GBA had goedgekeurd. Deze kaderuitbreiding kwam er (in de praktijk) tegen eind 2023 met enkele personen die effectief aangeworven werden en ook een noodzakelijke inlooperperiode hebben kunnen doorlopen.

De rode draad blijft dat de inspecteurs de meerwaarde zien van het openen van meer gerichte dossiers op eigen initiatief in vergelijking met de meer reactieve aanpak die vooral gericht is op het afhandelen van een hoog volume aan klachten zoals toegepast bij de opstart van de Inspectiedienst in 2019.

Daarnaast werden in 2023 ook enkele ad hoc opdrachten uitgevoerd die betrekking hadden op deelname aan internationale werkgroepen m.b.t. verwerkingen voor VIS en Eurodac en het uitwerken van audit en inspectiemethodologieën. Deze specifieke opdrachten werden niet toegevoegd aan onderstaande tabel:

Alle dossiers	Aanhangingsmaking				Resultaat			Taal ²⁸		Samenwerking		
	GK	DIRCO	INS	Med	Afgesloten	Eigen sepot	Lopende	FR	NL	Internationaal	COC	
2018	70	67	2	1	70	30	0	20	50	12	1	
2019	86	67	11	8	86	13	0	33	53	13	2	
2020	153	129	17	7	147	27	6	75	78	7	0	
2021	147	134	9	4	136	28	11	62	85	4	0	
2022	102	87	9	6	77	35	25	36	66	8	0	
2023	86	70	1	13	32	25	54	40	46	3	0	
Total	644	554	49	39	2	548	158	96	266	378	47	3

(Opm. De gegevens van voorgaande jaren werden verder lichtjes aangepast. Sommige dossiers worden op het jaareinde aanhangig gemaakt en kunnen daardoor anders berekend zijn waardoor kleine correcties in de statistiek noodzakelijk zijn om de weergave bij te stellen).

Aan het einde van het onderzoek stelt de betrokken inspecteur in samenspraak met de inspecteur-generaal een verslag op dat bij het dossier wordt gevoegd. In het verslag worden naast de gebruikte onderzoeksmogelijkheden, de vaststellingen van de Inspectiedienst en de beslissing van de inspecteur-generaal vermeld.

De Inspecteur-generaal kan rekening houdend met de vermelde vaststellingen één van de volgende beslissingen nemen:

- het dossier overmaken aan de voorzitter van de geschillenkamer;
- het dossier overmaken aan de procureur des Konings wanneer de feiten een strafrechtelijke inbreuk kunnen vormen;
- het dossier seponeren;
- het dossier overmaken aan een gegevensbeschermingsautoriteit van een andere staat.

Onderzoekstechnisch werden in 2023 hoofdzakelijk diverse dossiers gefinaliseerd en overgemaakt aan de geschillenkamer voor verder gevolg. Het resultaat van deze onderzoeken is terug te vinden in de informatie van de werking van de geschillenkamer en op de website van de GBA. Tijdens de inspectiefase geldt immers het geheim van het onderzoek waardoor de Inspectiedienst dus in het algemeen weinig of niet kan communiceren over lopende dossiers.

De Inspectiedienst blijft in de loop van haar onderzoek vaak diverse vragen van de betrokken partijen (klagers en advocaten) ontvangen. Deze vragen betreffen de status en/of het verloop van een onderzoek, een vraag om overleg tijdens de duur van het onderzoek, het in vraag stellen van de nochtans in de WOG voorziene mogelijkheid voor de Inspectiedienst om zaken verder te onderzoeken dan is bepaald in de klacht.

Herhaaldelijk heeft de Inspectiedienst in antwoord op deze diverse vragen moeten wijzen op artikel 64 van de WOG dat bepaalt dat het inspectieonderzoek geheim is tot het moment van de neerlegging van het verslag van de inspecteur-generaal bij de Geschillenkamer.

²⁸ Hier wordt de taal van de dossierbehandelaar bedoeld

Om bepaalde van deze courante vragen op te vangen op een transparante en consistente wijze werden deze behandeld in het publiek charter van de Inspectiedienst. De Inspectiedienst doet een oproep om dit document door te nemen omdat dit op een bondige en niet technische wijze uitlegt wat wel en wat niet kan/moet verwacht worden van een inspectie(onderzoek).

Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat de verduidelijking door de Inspectiedienst in haar Charter geen subjectieve rechten geeft aan de bevrageerde zoals een “recht op sepot”, laat staan dat de Inspectiedienst zou moeten discussiëren met de verwerkingsverantwoordelijke over de wijze waarop het onderzoek wordt gevoerd. De wetgever heeft immers aan de Inspectiedienst een discretionaire bevoegdheid gegeven om haar onderzoekstaken naar eigen inzicht uit te voeren waarbij het a priori niet toekomt aan de bevrageerde om de wijze van onderzoek in vraag te stellen.

Eventuele bezorgdheid over de wijze van onderzoek kan wel tijdens de tegensprekelijke fase worden medegedeeld ten aanzien van de Geschillenkamer. De Geschillenkamer blijft immers volstrekt onafhankelijk van het gevoerde onderzoek, hetgeen voldoende waarborg biedt aan de verwerkingsverantwoordelijke die eventueel bezwaren zou hebben over de wijze waarover het onderzoek werd gevoerd.

Geschillenkamer

De Geschillenkamer in vogelvlucht

De Geschillenkamer (GK) is het administratief geschillenorgaan van de GBA (artikel 32 WOG) en heeft tot taak handhavend op te treden in zaken die aan haar worden voorgelegd, op grond van een klacht van een burger en naar aanleiding van een inspectie op eigen initiatief van de GBA. Ook behandelt de Geschillenkamer zaken die aan de GBA worden voorgelegd door autoriteiten in de EU-lidstaten in het kader van het één-loketmechanisme uit de AVG en waarbij de GBA leidende autoriteit of betrokken autoriteit is. De Geschillenkamer heeft hiertoe een instrumentarium ter beschikking van corrigerende maatregelen en administratieve boetes. De procedure voor de Geschillenkamer vindt plaats met in achtneming van procesrechtelijke beginselen.

De Geschillenkamer bestaat naast de voorzitter uit zes externe leden die op basis van hun bijzondere expertise door de Kamer zijn benoemd.

De Geschillenkamer heeft een unieke structuur die niet bestaat bij de markttoezichthouders in België en evenmin bij de andere privacy-toezichthouders in de EU. Deze structuur is hybride van karakter. De Geschillenkamer is een toezichtsorgaan, maar de procedure is quasi-gerechtelijk, onder meer met besluitvorming na uitwisseling van conclusies tussen partijen, en vaak ook na een hoorzitting.

Online zoekplatform voor zorgbeoefenaars

In 2021 ontving de Geschillenkamer enkele klachten tegen platformen die het mogelijk maken om nabijgelegen zorg- en hulpverleners of beroepsbeoefenaars met een bepaalde specialisatie te vinden en vervolgens afspraken te maken. Enkele zorgverleners dienden klacht in bij de GBA tegen een van deze platformen. Zij stelden dat hun persoonsgegevens onrechtmatig verwerkt werden en de verwerkingsverantwoordelijke geen passend gevolg gegeven heeft aan hun recht op gegevenswissing.

Op het einde van haar analyse stelde de Geschillenkamer vast dat de verwerkingsverantwoordelijke zich op geen geldige rechtsgrond kon beroepen om de persoonsgegevens van de zorg- en hulpverleners te verwerken op haar platform. De Geschillenkamer oordeelde dat de verwerkingsverantwoordelijke zich niet kon beroepen op het gerechtvaardigd belang als rechtsgrond voor de litigieuze verwerkingen. Dit aangezien de verwerking niet voldeed aan twee van de drie voorwaarden voor een succesvol beroep op het gerechtvaardigd belang als rechtsgrond. De Geschillenkamer erkende dat de verwerkingsverantwoordelijke inderdaad een gerechtvaardigd belang nastreeft, en dat de verwerkte persoonsgegevens (naam, voornaam en specialiteit) inderdaad noodzakelijk zijn om de gebruikers van de website in staat te stellen om de zorgverlener in kwestie te contacteren. Er was echter niet aan de voorwaarden inzake de belangenafweging voldaan. De Geschillenkamer erkende dat de verwerkte persoonsgegevens in kwestie openbare gegevens zijn maar dat het openbaar karakter ervan niet verhindert dat de verwerking ervan niet de passende waarborgen blijft vergen. Het feit dat persoonsgegevens voor het publiek beschikbaar zijn, is een factor waarmee bij de beoordeling rekening kan worden gehouden, vooral als de bekendmaking ervan gepaard ging met een redelijke verwachting van verder gebruik van de gegevens voor bepaalde doeleinden. In dit kader merkte de Geschillenkamer op dat de litigieuze verwerking niet binnen de redelijke verwachtingen van de betrokkene valt. De contactgegevens van de beroepsbeoefenaars worden gepubliceerd op hun eigen website of die van hun groepspraktijk of ziekenhuis, met een gepaste rechtsgrond voor die verwerking. Het valt niet binnen hun redelijke verwachting dat deze gegevens verder worden verwerkt voor andere doeleinden, zoals de publicatie van deze persoonsgegevens door commerciële partijen (*in casu* gegrond op het commerciële belang van de verwerkingsverantwoordelijke). Hierbij hield de Geschillenkamer ook rekening met de onbepaalde bewaartermijnen in het privacybeleid van de verwerkingsverantwoordelijke.

Bovendien heeft de GBA een schending vastgesteld op de verplichting om de rechten van de betrokkenen te faciliteren.

Omwille van deze schendingen werd een boete van 10.000 EUR en een bevel tot opzetting van de litigieuze verwerking opgelegd.

Deze beslissing werd aangevochten voor het Marktenhof. Er is nog geen definitieve uitspraak in deze zaak, omdat het Marktenhof wacht op een beslissing van het Grondwettelijk Hof, rond het gebruik van taal. De inhoudelijke beoordeling van de Geschillenkamer staat niet ter discussie.

Er kan bovendien verwezen worden naar beslissing 149/2023 van de Geschillenkamer, waarin een beslissing werd genomen tegen een verwerkingsverantwoordelijke die vergelijkbare verwerkingsactiviteiten uitvoerde. Ook hier is momenteel een beroepsprocedure aanhangig bij het Marktenhof.

[Lees beslissing 75/2023](#)

Klacht inzake weigering van inzage in klankopnames

De Geschillenkamer gaf in 2023 verdere invulling aan het **recht op inzage**.

De klager is klant bij de verwerkingsverantwoordelijke en heeft in dit kader twee overeenkomsten gesloten waarbij de verwerkingsverantwoordelijke zal instaan voor het ontwikkelen van een website en bedrijfsvideo's voor de klager. In het kader van deze overeenkomsten vonden telefoongesprekken plaats omtrent de functionele uitwerking en vormgeving van deze website en video's. Dergelijke telefoongesprekken werden opgenomen door de verwerkingsverantwoordelijke met het oog op de goede uitvoering van de wensen van de klager in het kader van de overeenkomsten. De klager stelt echter dat hij niet op de hoogte was van deze opnames. Sinds 2021 bestaat er tussen de klager en de verwerkingsverantwoordelijke onenigheid omtrent de uitvoering van de overeenkomst. In dit kader heeft de klager zijn recht op inzage met betrekking tot de telefoonopnames uitgeoefend. De verwerkingsverantwoordelijke weigerde om een kopie van de telefoonopnames over te maken, maar stelt dat de klager de opnames kan komen beluisteren in haar kantoren, waarna de klacht een klacht heeft ingediend bij de GBA. In de klacht stelt de klager enerzijds de rechtmatigheid van de opnames van de telefoongesprekken en anderzijds het gebrek aan een passend gevolg aan zijn verzoek tot inzage aan de kaak.

De Geschillenkamer oordeelde in de eerste plaats dat de litigieuze verwerking, het opnemen van de telefoongesprekken, rechtmatig was gelet op het noodzakelijk karakter ervan in de uitvoering van de twee voormelde overeenkomsten.

Voor wat betreft het recht op inzage, bracht de Geschillenkamer in herinnering dat de AVG vereist dat de verwerkingsverantwoordelijke aan de betrokkene een **getrouwe en begrijpelijke reproductie** dient te verstrekken van de persoonsgegevens die worden verwerkt. Ondanks dit ruime begrip van een kopie, en niettegenstaande het feit dat het de belangrijkste modaliteit is waarmee toegang moet worden verleend, kunnen onder bepaalde omstandigheden andere modaliteiten geschikt zijn. De Geschillenkamer beoordeelde deze uitzonderingen en stelde vast dat geen van deze uitzonderingen van toepassing zijn in deze zaak. De Geschillenkamer stelde dat de verwerkingsverantwoordelijke zich niet op de rechten en vrijheden van haar medewerkers kan beroepen voor de weigering tot het overmaken van een kopie aan de klager. De Geschillenkamer benadrukte dat, gelet op de ruime toepassing en interpretatie van het recht op inzage, het doel waarvoor het recht op inzage wordt uitgeoefend niet moet worden beschouwd als een voorwaarde voor de uitoefening van dit recht. Het komt bijgevolg niet toe aan verwerkingsverantwoordelijken om na te gaan waarom de betrokkene inzage in zijn persoonsgegevens wenst, maar enkel op wat het verzoek tot inzage inhoudt en of hij al dan niet persoonsgegevens van de betrokkene verwerkt. Vervolgens stelde de Geschillenkamer ook vast dat er geen sprake was van enige zakengeheimen die zouden verhinderen dat een getrouwe en begrijpelijke reproductie zou worden bezorgd aan de klager. In tegenstelling tot wat de verwerkingsverantwoordelijke opwierp, oordeelde de Geschillenkamer dat er ook geen sprake was van rechtsmisbruik aangezien het wezenlijke doel van het uitgeoefende recht op inzage er niet in bestaat een ongerechtvaardigd voordeel te verkrijgen. De Geschillenkamer stelde dat de uitoefening van het recht op inzage de enige wijze is voor de klager om na te gaan om inzage te krijgen in welke persoonsgegevens de verwerkingsverantwoordelijke verwerkt en op welke wijze deze verwerking desgevallend gebeurt. Aangezien de contacten telefonisch verlopen, heeft de klager zelf geen schriftelijke neerslag van de verwerking van zijn

gegevens. Bovendien heeft de GBA enkele schendingen vastgesteld op het gebied van de informatieverstrekking aan de betrokkene.

Gelet op het bovenstaande heeft de Geschillenkamer een administratieve boete van 40.000 euro opgelegd. In de beroepsprocedure heeft het Marktenhof deze beslissing van de Geschillenkamer integraal bevestigd.

[Lees beslissing 57/2023](#)

Klacht betreffende de doorgifte door de FOD Financiën van persoonsgegevens aan de Amerikaanse belastingautoriteiten ter uitvoering van het « FATCA »-akkoord

Bij de GBA zijn twee klachten ingediend tegen het Belgische Ministerie van Financiën, waarin wordt beweerd dat de doorgifte van persoonlijke bankgegevens aan de Amerikaanse belastingdienst (Internal Revenue Service - IRS) onrechtmatig is in de context van de toepassing van het intergouvernementele FATCA-akkoord tussen de Belgische staat en de Verenigde Staten.

In haar beslissing 61/2023 **concludeerde** de Geschillenkamer van de GBA dat de **verwerkingen van persoonsgegevens** door het Ministerie van Financiën, met inbegrip van de doorgifte ervan aan de IRS, **onrechtmatig** zijn, aangezien deze verwerkingen **in strijd zijn met de beginselen van doelbinding, noodzakelijkheid en minimale gegevensverwerking, en de regels van hoofdstuk V van de AVG** (ontbreken van passende waarborgen voor de doorgifte aan de Verenigde Staten, zoals uiteengezet in het FATCA-akkoord). De beslissing sluit de toepassing uit van artikel 96 van de AVG waarop het Ministerie van Financiën zich beroept, en verduidelijkt de contouren van deze uitzonderlijke overgangsregeling ten aanzien van de reikwijdte ervan, zowel materieel (beperkt tot het FATCA-akkoord, met uitsluiting van zelfstandige grieven zoals het gebrek aan informatie, het ontbreken van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) en de tenuitvoerlegging van het verantwoordingsbeginsel) als temporeel (het standstill-effect van artikel 96 van de AVG dat mettertijd afneemt gezien de verplichting tot loyale samenwerking van de EU-lidstaten, het effect van artikel 96 van de AVG op de bevoegdheden van gegevensbeschermingsautoriteiten en de doeltreffendheid van de AVG, en de rechtspraak van het HvJ-EU na 24 mei 2016 die ook in aanmerking kan worden genomen met betrekking tot de gemeenschappelijke concepten van Richtlijn 95/46/EG en de AVG). Gelet op de vastgestelde onrechtmatigheid van de verwerkingen, beslist de Geschillenkamer om een **verbod op te leggen op de verwerkingen** (met inbegrip van de doorgifte aan de IRS) van de gegevens van de klager en Belgische “toeval”-Amerikanen die werden uitgevoerd krachtens het FATCA-akkoord en de wet van 16 december 2015, in toepassing van zowel de Belgische organieke wet van de GBA als artikel 58.2.f) en j) van de AVG, aangezien dit verbod de enige maatregel is die een einde kan maken aan de vastgestelde onwettigheid en die de Geschillenkamer ook moet aannemen overeenkomstig het arrest Schrems II van het HvJ-EU. Er is ook sprake van een **inbreuk op van artikel 14.1-2, in combinatie met artikel 12.1 van de AVG**, aangezien het Ministerie van Financiën de betrokkenen onvoldoende heeft geïnformeerd over de gegevensverwerkingen die in het kader van het FATCA-akkoord zijn uitgevoerd. De Geschillenkamer stelt ook een **inbreuk vast op artikel 35.1 van de AVG** wegens het ontbreken van een GEB, en een **inbreuk op de artikelen 5.2 en 24 van de AVG** (accountability). Voor deze overtredingen geeft de Geschillenkamer het Ministerie van Financiën een berisping en een bevel tot naleving. Er dient opgemerkt te worden dat tegen deze beslissing

een beroep tot schorsing en vernietiging is ingediend bij het Marktenhof (Hof van Beroep te Brussel), de beroepsinstantie voor beslissingen van de Geschillenkamer. Het Marktenhof heeft het verzoek om opschorting van de beslissing (voorlopig uitvoerbaar bij verstek) ingewilligd, rekening houdend met de ernstige redenen die het Ministerie van Financiën heeft aangevoerd en het risico van ernstige schade, aangezien door de jaarlijkse doorgifte niet uit te voeren het Ministerie van Financiën zijn internationale verplichtingen niet zou nakomen²⁹.

Ondertussen heeft het Marktenhof een uitspraak gedaan waarin wordt gesteld dat de beslissing moet worden hernomen door de Geschillenkamer, maar ditmaal met een meer diepgaande motivatie over waarom de Geschillenkamer de bevindingen van de Inspectiedienst niet heeft gevolgd. De Geschillenkamer onderzoekt momenteel hoe zij dit zal verwerken in een nieuwe beslissing.

Lees beslissing 61/2023

Recht op gegevenswissing uit een doopregister

Een gedoopte persoon vroeg het Bisdom Gent om geschrapt te worden uit alle bestanden van de Rooms-Katholieke Kerk, en dus ook uit het doopregister. De Kerk verwijderd de gegevens evenwel niet uit de doopregisters, maar voegt in de kantlijn van het register een aantekening toe die de wens van de persoon weergeeft om de Kerk te verlaten.

Het recht om gegevens te laten verwijderen (artikel 17 AVG) is niet absoluut en kan alleen onder bepaalde voorwaarden worden uitgeoefend. De Kerk is van mening dat zij een gerechtvaardigd belang heeft bij het bewaren van de gegevens in het doopregister, aangezien dit bewaren noodzakelijk is voor het doel van de gegevensverwerking, en dat daarom in dit soort gevallen niet is voldaan aan de voorwaarden die van toepassing zijn op een verzoek om verwijdering. Als rechtsgrondslag voor de verwerking van de doopgegevens beroept de Kerk zich op haar gerechtvaardigd belang om mogelijke (identiteits)fraude te voorkomen aangezien volgens de katholieke rechtsleer een doop slechts één keer kan plaatsvinden. Hierdoor zou het noodzakelijk zijn om een register hiervan bij te houden.

De Geschillenkamer bevestigde dat dit voor de Kerk inderdaad een gerechtvaardigd belang inhoudt. Dit gerechtvaardigd belang kan echter enkel als basis voor de gegevensverwerking gelden indien de verwerking ook noodzakelijk is om dat doel te bereiken, en als het belang van de betrokkene (hier: de klager) niet zwaarder weegt dan het belang van de organisatie die de gegevens verwerkt (hier: Bisdom Gent).

De Geschillenkamer concludeerde in dit verband dat noch aan deze noodzakelijkheidsvereiste, noch aan de belangenafweging werd voldaan. Enerzijds is het niet altijd mogelijk om na te gaan of het doopsel al dan niet heeft plaatsgevonden, omdat het register alleen op papier wordt bijgehouden binnen één enkele parochie (daar waar het doopsel heeft plaatsgevonden). De gegevensverwerking zoals die vandaag wordt uitgevoerd, voorkomt dus in feite niet dat iemand twee keer hetzelfde sacrament ontvangt en is daarom *a priori* niet geschikt om het gewenste doel te bereiken. Anderzijds is het levenslang bewaren van alle gegevens van de klager – inclusief de gegevens die niet strikt nodig zijn om te kunnen vaststellen of iemand

²⁹ Marktenhof, interlocutoir arrest van 28 juni 2023, 2023/AR/801.

reeds gedoopt is – onevenredig van zodra hij uitdrukkelijk aangeeft afstand te willen nemen van de Kerk.

Het gevolg is dat de verwerking als onrechtmatig wordt beschouwd, wat betekent dat de klager zijn recht op gegevenswissing succesvol kan uitoefenen. Bovendien moeten gegevens ook worden gewist als er een gerechtvaardigd bezwaar tegen de gegevensverwerking wordt gemaakt, wat hier dus het geval is.

De Geschillenkamer beval het Bisdom Gent dan ook om te voldoen aan het verzoek van de klager om zijn recht van bezwaar tegen de verwerking van zijn gegevens uit te oefenen en zijn gegevens te wissen.

Momenteel is er een beroepsprocedure lopende bij het Marktenhof (Brusselse Hof van Beroep) tegen deze beslissing.

[Lees beslissing 169/2023](#)

Schikkingen van de Geschillenkamer, het schikkingsbeleid en de Cookie Checklist

In 2023 heeft de Geschillenkamer het instrument van de schikking nader uitgewerkt en ingezet in een aantal concrete dossiers. In 2022 had de Geschillenkamer ook al verschillende schikkingsvoorstellen gedaan, die toen succesvol hebben geleid tot een aantal schikkingen.

In 2023 werd in **acht dossiers** een schikkingsvoorstel gedaan na klachten die in grote lijnen verband hielden met het plaatsen van cookies, en het verkrijgen van rechtmatige toestemming voor het plaatsen van zulke cookies. In tegenstelling tot de eerdere schikkingsprocedures werden in 2023 ook inhoudelijke voorwaarden bedongen, met het oog op het verhelpen van bepaalde problematieken voor de klagers, en met inachtnaam van de doelstellingen van de gegevensbeschermingswetgeving.

In **vijf** van de acht dossiers werd tot een **schikking** gekomen, in sommige gevallen na de inhoudelijke aanpassing van de schikkingsvoorwaarden. In de dossiers waar de schikkingsprocedure niet succesvol is, wordt het dossier op een andere manier verdergezet.

In de acht voornoemde dossiers heeft de Geschillenkamer verwezen naar de [Cookie Checklist](#) van de GBA, alsook het [Rapport inzake de werkzaamheden van de “Cookie Banner Taskforce”](#) van het Europees Comité voor Gegevensbescherming (of “EDPB”) om een oplossing voor te stellen voor de problematieken die door de klagers werden aangedragen. Deze oplossing berust, in de procedurele fase voorafgaand aan de fase ten gronde, louter op een eerste analyse van de Geschillenkamer, die niet per se dezelfde zou zijn wanneer de feiten ten gronde beoordeeld zouden worden.

Naar aanleiding van het intensievere gebruik van het instrument van de schikking, heeft de Geschillenkamer eind 2023 ook een [algemeen schikkingsbeleid](#) opgesteld en gepubliceerd. Dit beleid is gericht tot een breed geïnteresseerd publiek, maar in het bijzonder ook aan partijen die betrokken zijn in een procedure voor de Geschillenkamer van de GBA waarbij mogelijk een schikkingsprocedure zou kunnen worden opgestart.

In het schikkingsbeleid wordt het wettelijk kader, worden de procedurele en inhoudelijke voordelen, en wordt het procedureel kader van de schikkingsprocedure geschetst.

Een voorbeeld van een **voordeel** van het gebruik van een schikking, is dat de minder omslachtige schikkingsprocedure potentieel meer klagers genoegdoening kan bieden, en potentieel het totaal aantal seponeringen van klachten door de Geschillenkamer om opportuniteitsredenen naar beneden kan brengen. Dit is uiteraard slechts het geval voor zover de meeste partijen zich constructief opstellen gedurende de procedure.

Wat betreft de procedurele omkadering van de schikkingsprocedure zij benadrukt dat – in tegenstelling tot bij andere regulatoren – de klager een formele en inhoudelijke rol krijgt in de schikking tussen de regulator (in dit geval de Geschillenkamer van de GBA) en de verwerende partij. Dit volgt uit de uitgebreide rol die de klager onder de AVG toebedeeld krijgt door de Europese wetgever, bijvoorbeeld in het licht van art. 77 AVG.

Seponering van een aantal oude dossiers

Nu de Geschillenkamer met een beperkt aantal medewerkers haar bevoegdheden uitoefent, nam de dossierachterstand in de loop van de jaren toe. Dossiers die de Geschillenkamer behandelt, zijn vaak (technisch en procedureel) complex. Elke beslissing van de Geschillenkamer vereist daarnaast een nauwkeurige motivering overeenkomstig de wetgeving en de vereisten vooropgesteld door het Marktenhof.

In 2022 nam de Geschillenkamer 189 beslissingen. Het plaatsen van dit aantal naast het aantal klachten (604 in 2022) dat jaarlijks binnenkomt bij de Eerstelijnsdienst van de GBA, verklaart waarom er doorheen de jaren een sterke dossierachterstand is ontstaan. De Geschillenkamer besloot in de loop van 2023 in te grijpen omwille van de achterstand.

In het voorjaar van 2023 werd besloten tot de **gelijktijdige seponering** van een groot aantal dossiers. Gedurende een project betreffende de opvolging van de dossierachterstand, stelde de Geschillenkamer in **389 dossiers** afzonderlijk vast dat het niet langer opportuun was om de dossiers verder te behandelen. Dit onder meer omdat elk van die dossiers al langer dan één jaar niet behandeld werd en omdat de omstandigheden van de zaak niet in het bijzonder prioritair of maatschappelijk bovenmatig relevant zijn.

In elk van deze gevallen stelde de Geschillenkamer **transparantie** centraal : zo informeerde de Geschillenkamer duidelijk elke betrokken klager over zijn of haar rechten. De beslissing vermeldde de mogelijkheid om in beroep te gaan tegen de beslissing om het dossier te seponeren, en ook de mogelijkheid om een nieuwe klacht in te dienen, zeker indien de klacht nog actueel zou zijn en er nieuwe aanwijzingen zijn van een praktijk die in strijd is met de AVG.

De reden voor de seponering van een groot aantal dossiers is het **algemeen belang**. Het veiligstellen van de individuele belangen van de klager wiens rechten worden geschonden, kan immers pas wanneer op een algemeen niveau een kwalitatief vlotte klachtdoorstroom verzekerd is.

De GBA is immers geen rechtbank. De reden waarom het klachtmechanisme bij een autoriteit werd ondergebracht, is net de mogelijkheid te bieden op een gespecialiseerde wijze bepaalde beleidskeuzes te maken en doortastend te kunnen optreden in een complexe en gedigitaliseerde maatschappelijke context. Iedereen heeft het recht op een doeltreffende gegevensbescherming, en deze methode stelt de Geschillenkamer onder meer in staat om zaken te behandelen die een impact

hebben op een groter aantal mensen in de samenleving, alsook sneller en doortastender op te treden in nieuwe (klacht)dossiers.

Het is van belang het uitzonderlijke karakter van dit project te benadrukken. De Geschillenkamer werkt aan bijkomende maatregelen om te voorkomen dat ze in de toekomst terug te maken krijgt met een te grote achterstand door dossiers met een lange doorlooptijd. Zo werkt de Geschillenkamer verder aan het ontwikkelen van de wettelijk voorziene schikking (met de mogelijke voorwaarden en modaliteiten in deze context), net zoals de GBA verder werkt aan algemene preventie en het aanmoedigen van geschillenbeslechting via bemiddeling wanneer dit mogelijk is. De Geschillenkamer neemt zich ook voor de opportuniteitsbeoordeling van haar opvolgingsbeslissingen vroeg in de procedure aan te scherpen, zodat de toekomstige doorlooptijden kunnen worden teruggebracht tot een minimum. Hierbij zullen de prioriteiten die de GBA in het algemeen stelt een gidsende rol innemen. Ook de sepotbeslissing zal hierbij niet worden vermeden. De uitvoering van deze maatregelen, waar nodig met de hulp van andere diensten bij de GBA, moet ervoor zorgen dat de best mogelijke dienstverlening aan de burger wordt verleend binnen een kader van beperkte middelen.

Procedureel

Administratieve geldboeten

Op 24 maart 2023 werden door de **EDPB richtsnoeren** aangenomen, die als aanvulling dienen op de eerder vastgestelde Richtsnoeren voor de toepassing en vaststelling van **administratieve geldboeten** door GBA's.

De AVG schrijft voor dat het bedrag van een boete in elk individueel geval doeltreffend, evenredig en afschrikkend moet zijn (artikel 83, lid 1, AVG). De EDPB heeft een methode met vijf stappen uitgewerkt om artikel 83 AVG verder aan te vullen. Dit in een poging om te komen tot een meer geharmoniseerde aanpak, al krijgen de autoriteiten wel enige vrijheid in het toepassen van de stappen.

Stap 1	De verwerkingsactiviteiten in het betrokken geval in kaart brengen en de toepassing van artikel 83.3 AVG evalueren.
Stap 2	Het uitgangsbepaald bedrag voor de verdere berekening bepalen op basis van een beoordeling van; <ul style="list-style-type: none">■ de indeling in artikel 83.4 tot en met 83.6 AVG; ;■ de zwarte van de inbreuk krachtens artikel 83.2, punten a), b) en g), AVG;■ de omzet van de onderneming als relevant element om rekening mee te houden met het oog op het opleggen van een doeltreffende, afschrikkende en evenredige geldboete op grond van artikel 83.1 AVG.
Stap 3	Nagaan of er verzwarende en verzachtende omstandigheden in verband met vroeger of huidig gedrag van de verwerkingsverantwoordelijke/verwerker zijn en de geldboete dienovereenkomstig verhogen of verlagen.
Stap 4	De relevante wettelijke maximumbedragen voor de verschillende verwerkingsactiviteiten vaststellen. Dit maximumbedrag mag niet

	worden overschreden als gevolg van in voorgaande of volgende stappen toegepaste verhogingen.
Stap 5	Nagaan of het berekende eindbedrag van de geldboete doeltreffend, afschrikkend en evenredig is, zoals vereist krachtens artikel 83.1 AVG, en de geldboete dienovereenkomstig verhogen of verlagen.

De richtsnoeren gaan bovendien dieper in op het bestaan van een eventuele samenloop van inbreuken. Wanneer dient een gedraging als een en dezelfde inbreuk te worden gekwalificeerd omdat het dezelfde of daarmee verband houdende verwerkingsactiviteiten zijn en wanneer is er sprake van meerdere gestelde handelingen.

Ook wordt er ingegaan op de beoordeling van de zwaarte van een inbreuk. In artikel 83.2 AVG zijn reeds factoren opgenomen die mee in rekening dienen worden genomen, zoals de aard, ernst en duur van de inbreuk, de opzettelijke of nalatige aard van de inbreuk en de categorieën van persoonsgegevens waarop de inbreuk betrekking heeft. De beoordeling hiervan heeft invloed op het passende uitgangsbetrag, dit kan laag, gemiddeld of zwaar zijn. In de regel geldt dat hoe zwaarder de inbreuk is binnen de betreffende categorie, des te hoger het uitgangsbetrag waarschijnlijk zal zijn.

Doorheen heel de richtsnoeren wordt wel benadrukt dat het daadwerkelijk kwantificeren van de geldboete afhankelijk is van alle elementen die in de loop van het onderzoek zijn verzameld en van verdere overwegingen die ook verband houden met eerdere ervaringen van de toezichthoudende autoriteiten op het gebied van geldboeten.

De Geschillenkamer heeft al in enkele beslissingen in 2023 gebruik gemaakt van de bijgewerkte richtlijnen. Op deze manier implementeert zij een meer gestructureerde en efficiënte methode voor het vaststellen van boetes in haar beslissingen. Naar 2024 toe wordt onderzocht hoe dit op een gestandaardiseerde wijze kan worden toegepast (hiervan is de recente beslissing 07/2024 alvast een voorbeeld van).

Informex-arrest Grondwettelijk Hof

In haar arrest nr. 5/2023 van 12 januari 2023 besliste het Grondwettelijk Hof dat **derde-belanghebbenden** eveneens over een recht op daadwerkelijk beroep moeten beschikken. Dit werd opgepikt door de wetgever die thans een amendement heeft ingeschreven in de WOG die toelaat dat derde-belanghebbenden beroep kunnen instellen tegen een beslissing van de Geschillenkamer.

Boetebeleid

Ten slotte is het vermeldenswaardig dat het Marktenhof een evoluerende houding aanneemt ten aanzien van de sanctiebevoegdheid van de Geschillenkamer. Zij bekritiseerde in het bijzonder de **motivering** die de Geschillenkamer gaf aan het opleggen van **administratieve geldboetes**. In dit opzicht werden er in 2023 twee belangrijke uitspraken gedaan.

In het NMBS-arrest (2022/AR/723) van het Marktenhof van 14 juni 2023 werd het bedrag van de geldboete teruggebracht tot een symbolische euro. De GBA heeft tegen deze beslissing cassatieberoep ingesteld, om o.a. verduidelijking te verkrijgen over de toepasselijke regels.

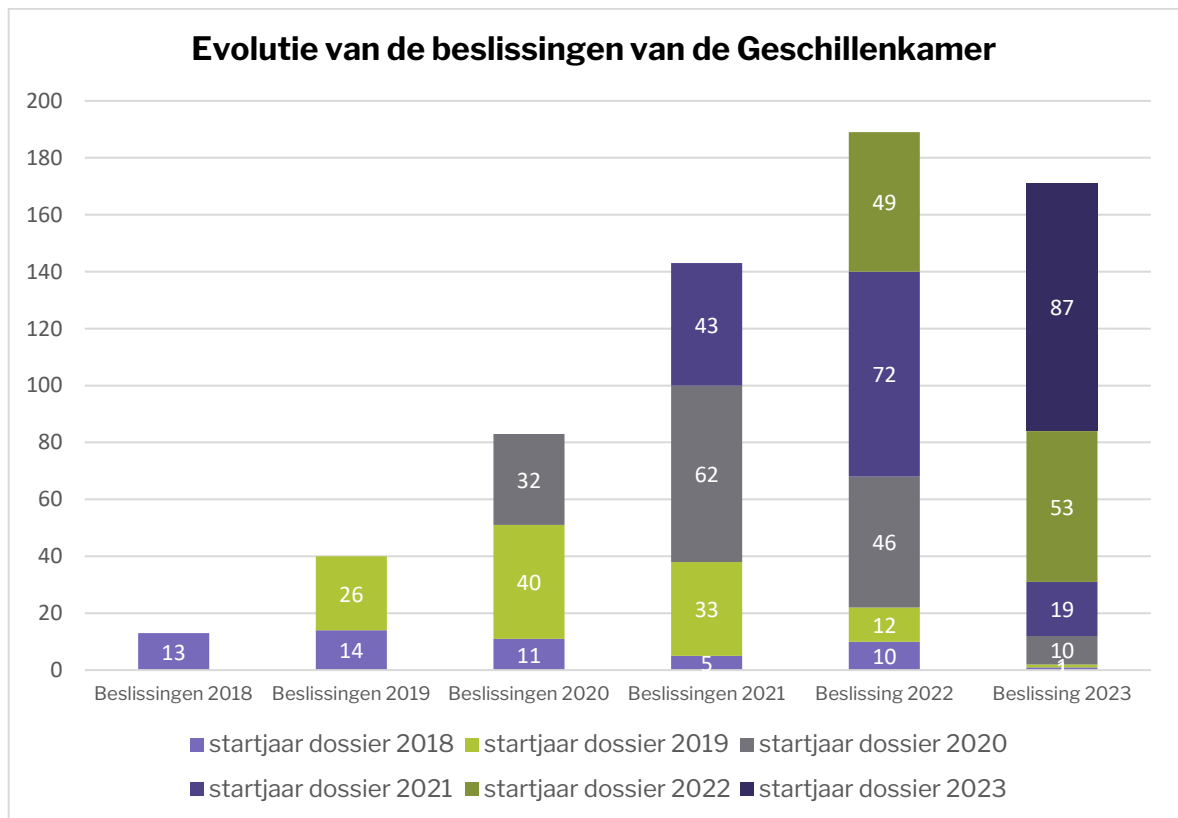
In het arrest Proximus (2020/AR/1160) van 6 september 2023 heeft het Marktenhof de geldboete opgelegd door de Geschillenkamer omgezet in een berisping.

Gezien de ontwikkelingen is het cruciaal om een coherent gestructureerd boetebeleid te handhaven. De eerder aangehaalde richtsnoeren van de EDPB zullen hier ook aan bijdragen.

Op dit moment onderzoekt de Geschillenkamer hoe ze beter kan voldoen aan de vereisten van het Hof. De uitspraak in de zaak Proximedia lijkt al een positieve stap in deze richting te zijn.

Verwezenlijkingen in cijfers

De Geschillenkamer publiceerde **171 beslissingen** in 2023. Onderstaande grafiek geeft duiding bij de lange duur van een procedure en de achterstand dat die met zich meebrengt. Ze geeft het aantal beslissingen per jaar weer met inzicht in het startjaar van de dossiers aan de basis van de beslissingen.

Aard van de behandelde dossiers die aanleiding gaven tot de beslissingen:

- 177 (nationale) klachtdossiers
- 2 gegevenslekkendossiers
- 2 internationale klachten waarvoor GBA bevoegd is

De 171 beslissingen gaven aanleiding tot volgende sancties:

Ten gronde	Aantal sancties	Light	Aantal sancties
Art. 100. §1,1° (zonder gevolg)	12	Art. 95. §1,2° (schikking)	5
Art. 100. §1,2°	0	Art. 95. §1,3° (zonder gevolg)	81
Art. 100. §1,3°	0	Art. 95. §1,4° (waarschuwing)	30
Art. 100. §1,4°	0	Art. 95. §1,5° (Bevel - voldoen aan de uitoefening van de rechten)	51
Art. 100. §1,5° (waarschuwing en berisping)	17	Art. 95. §1,6°	0
Art. 100. §1,6° (Bevel - voldoen aan de uitoefening van de rechten)	3	Art. 95. §1,7°	0
Art. 100. §1,7°	0		
Art. 100. §1,8° (Bevel - bevroezing, beperking of verbod van verwerking)	2		
Art. 100. §1,9° (Bevel - conformiteit)	3		
Art. 100. §1,10°	0		
Art. 100. §1,11°	0		
Art. 100. §1,12°	0		
Art. 100. §1,13° (boete)	3		
Art. 100. §1,14°	0		
Art. 100. §1,15°	0		

In totaal werd **80.000 €** aan boetes opgelegd.

Naast de eigen beslissingen werkt de Geschillenkamer ook mee aan beslissingen van andere Europese data protection authorities. Zo werkte de Geschillenkamer in 2023 ook mee aan **4 informatiedossiers** en **114 klachten op internationaal niveau**, waarin de GBA “betrokken autoriteit” (CSA) was. Medewerkers van de Geschillenkamer waren ook nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Europese handhavingssamenwerking in de EDPB.

In 2023 werden (bij het Marktenhof) **18 nieuwe beroepen** ingesteld tegen beslissingen van de Geschillenkamer. Tevens deed het Marktenhof in 2023 uitspraak in 16 beroepsprocedures, waarbij 12 eindarresten en 4 tussenarresten werden gewezen en waarbij 4 beslissingen – geheel dan wel gedeeltelijk – werden vernietigd.

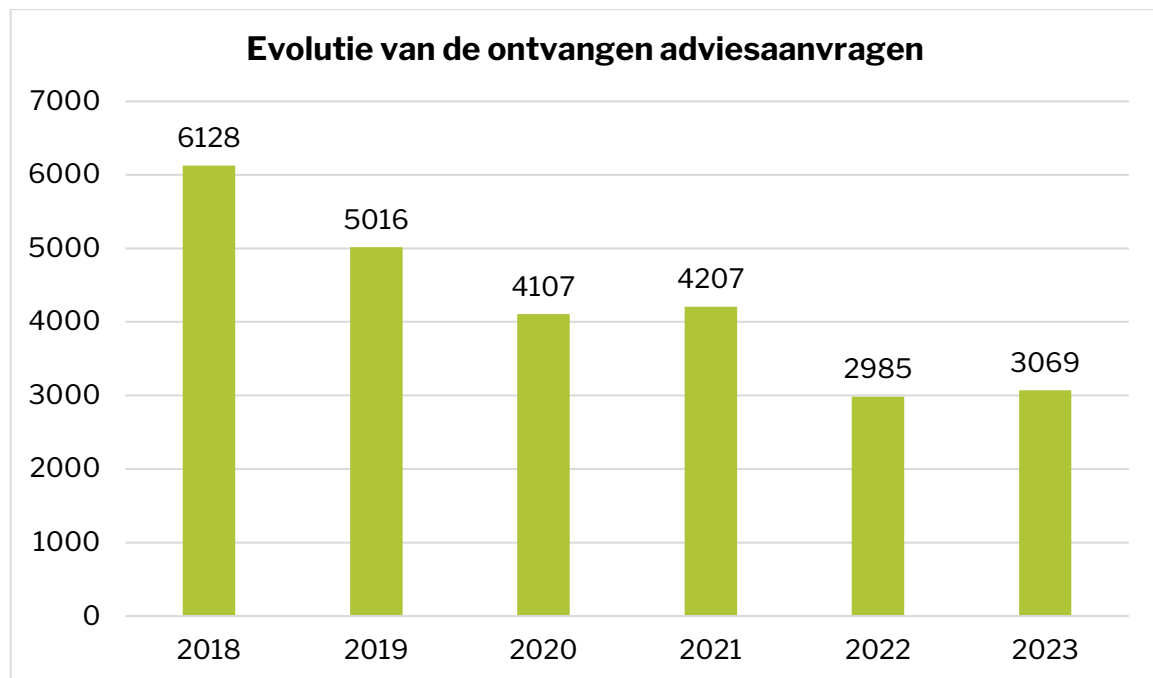
Cijfers van ontvangen/opgestarte dossiers

Een kwaliteitscontrole werd uitgevoerd op de cijfers, waardoor ze afwijken van de cijfers in eerdere jaarverslagen, aangezien hiervoor een correctie werd uitgevoerd.

Informatievragen

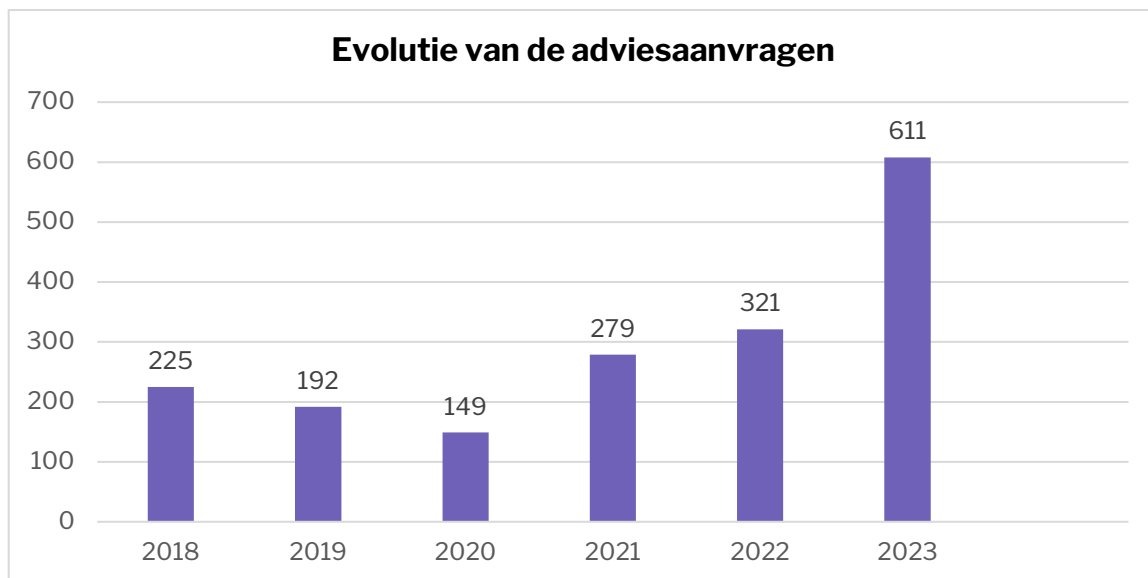
In 2023 ontving de GBA **3.069 informatievragen**.

In 25% van de gevallen werd de vraag gesteld in het kader van beeldverwerking en camera's. Verder ging 18% van de vragen over handelspraktijken (direct marketing, wat zijn mijn rechten als datasubject, ...). In 13% van de gestelde vragen ging het over privacy binnen de arbeidswereld.

Adviezen

In 2023 ontving de GBA **611 adviesaanvragen** van overheden (de berekening van de aanvragen is tot op één of twee eenheden nauwkeurig, gelet op de verandering in de manier waarop standaardadviezen in de loop van het jaar worden verwerkt en gepubliceerd, als gevolg van de instroom van aanvragen vanaf februari 2023).

Onderstaande tabel geeft inzicht in de aard van de aanvragende instelling alsook de taal waarin de aanvraag werd gesteld en behandeld.

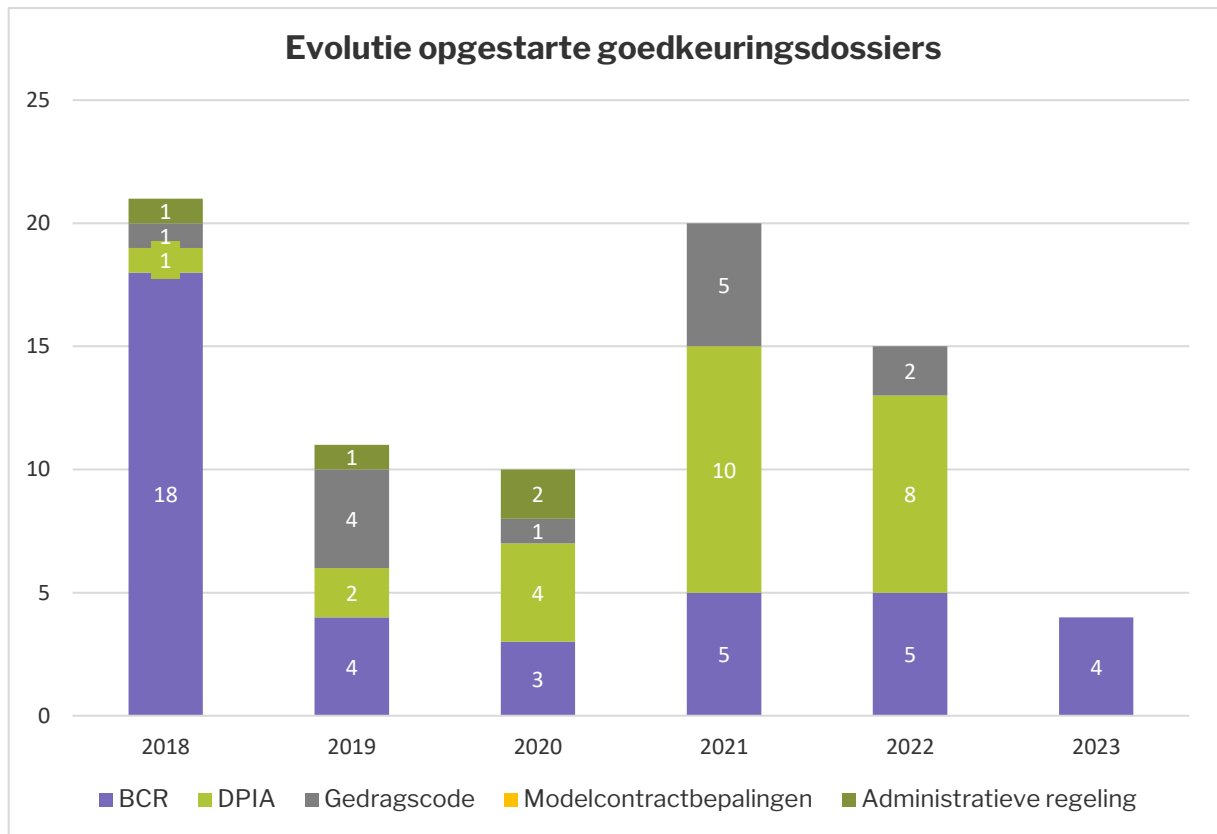
Adviesaanvragen in 2023				
Per taalrol	FR	NL	DE	Total
Federaal	96	124	0	220
Waals Gewest	83	0	0	83
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	54	17	0	71
Duitstalige Gemeenschap	0	0	23	23
Federatie Wallonië-Brussel	25	0	0	25
Vlaamse Overheid	0	189	0	189
Totaal per taalrol	258	330	23	611

Aanbevelingen

In 2023 werd **1 aanbeveling** opgestart.

Goedkeuringsdossiers

In 2023 opende de GBA **4 goedkeuringsdossiers**.

Mediëren en klachten behandelen

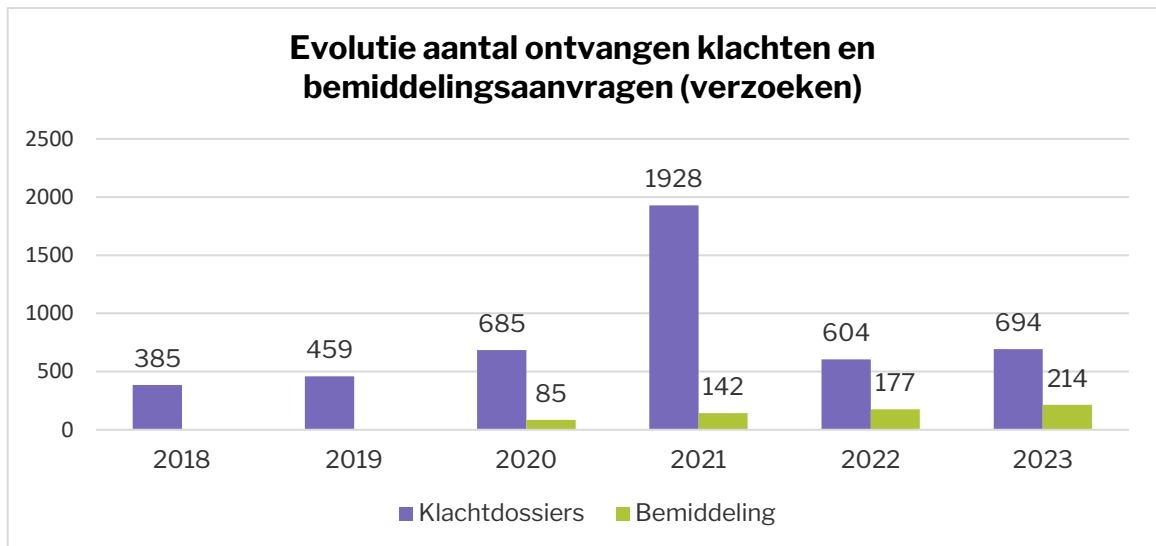
De GBA ontving in 2023 **694 klachten** en **214 bemiddelingsdossiers**.

De domeinen waarbinnen de meeste bemiddelingsdossiers zijn opgestart zijn

- Handelspraktijken (o.a. direct marketing)
- Telecommunicatie (o.a. cookies en sociale media)
- Beeldverwerking en camera's

De domeinen waarop de meeste klachten betrekking hebben zijn:

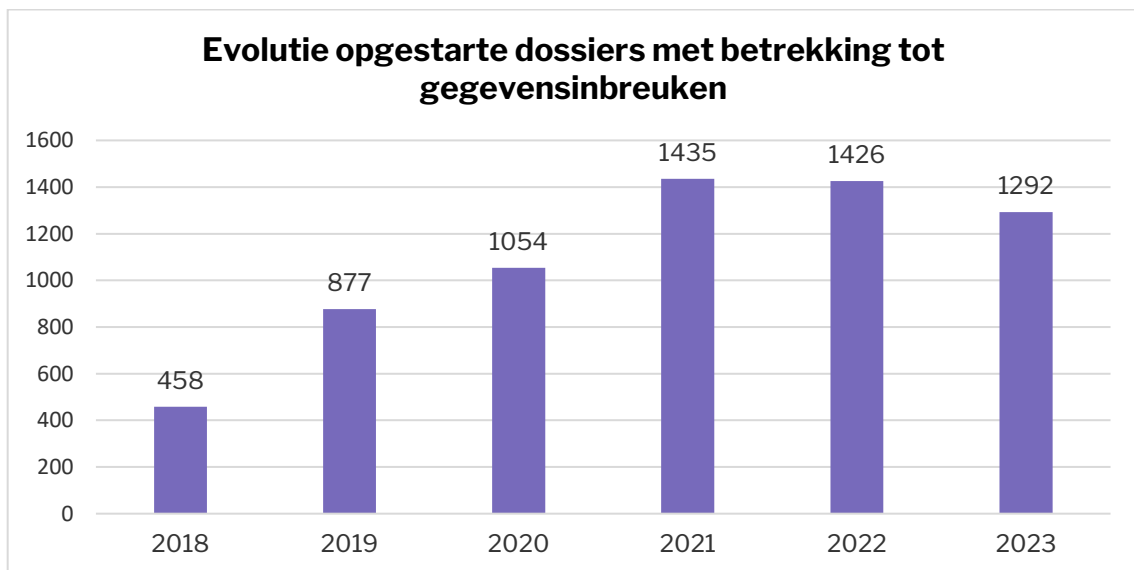
- Handelspraktijken (o.a. direct marketing)
- Beeldverwerking en camera's
- Gegevensverwerking binnen de arbeidscontext

Duiding bij de grafiek: in 2018 en 2019 werden klacht- en bemiddelingsdossiers nog niet apart geteld. In 2021 was er een uitzonderlijk groot aantal klachten over 1 specifiek gegevenslek bij het sociale netwerk Facebook (1120 klachten).

Toezicht op gegevensinbreuken

In 2023 ontving de GBA **1292 meldingen met betrekking tot gegevensinbreuken**.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de meest voorkomende oorzaken van de gegevensinbreuken. Bijna de helft van de gegevensinbreuken werd veroorzaakt door een menselijke vergissing.

Meest voorkomende oorzaken gegevensinbreuken	Aantal
Menselijke vergissing	43%
Hacking, phishing & malware	32%
Oneigenlijk gebruik toegangsrechten	9%

DPO

De GBA ontving in 2023 **1.459 DPO-meldingen** (deze meldingen hebben betrekking op zowel organisaties die voor het eerst een DPO hebben gemeld als meldingen

waarbij organisaties eerder gemelde DPO wijzigen). Op 31/12/2023 stonden bij de GBA 8.749 organisaties met een actieve functionaris voor gegevensbescherming geregistreerd.

Vergelijking 2022-2023

Type	2022	2023	Vershil
Informatie	2985	3069	+3%
Bemiddeling	177	214	+21%
Klacht	604	694	+15%
Gegevensinbreuk	1426	1292	-9%
Adviesaanvragen	321	611	+90%
DPO-meldingen	1525	1459	-4%
Inspectiedossiers	101	86	-15%